Fredningsforslag i Kalundborg Kommune

Et sammenhængende græsningslandskab på bakkerne ved Tømmerup

Udarbejdet af Danmarks Naturfredningsforening, december 2014

Danmarks Naturfredningsforening ● Masnedøgade 20 ● 2100 København Ø ● Tlf. 39 17 40 00 ● dn@dn.dk ● www.dn.dk

Dato: 16. december 2014
Sagsbehandler: Kate Skjærbæk Bjerrum
Kontaktoplysninger: ksr@dn.dk

Fredningsnævnet for Vestsjælland

Forslag til fredning af et sammenhængende græsningslandskab på bakkerne ved Tømmerup
Indholdsfortegnelse:

1. Baggrunden for forslaget side 3

2. Beskrivelse af fredningsområdet side 5

3. Planlægningsmæssige forhold side 15

4. Forslag til fredningsbestemmelser side 17

Bilag
Bilag 1: Areal- og lodsejerliste
Bilag 2: Budgetoverslag
Bilag 3: Bemærkninger til budgetoverslaget
Bilag 4, floraliste for Tømmerup Banke
Bilag 5, floraliste for Klokkehøj
Bilag 6, Tyndakset gøgeurt
Bilag 7, Artsliste for Rakkerbanke
Bilag 8, feltdata for Bavnetop
Bilag 9, Artsliste for delområde 2
Bilag 10, Lokalplan nr. 70 for et område ved Ubberup
Bilag 11, Overdrevsbakkerne Rakkerbanke

Kortbilag
Kortbilag 1: Fredningskort i 1:4.000 og oversigtskort i 1:25.000
Kortbilag 2: Delområdekort

Litteraturliste
Krogh, T. 2000. Det store natmandskomplot. Samleren.
Gravesen, P. 1976. Oversigt over botaniske lokaliteter – Sjælland. Fredningsstyrelsen.

Forside fotos: Klokkehøj og shelterplads (Hans Guldager), tyndakset gøgeurt (Hans Guldager), Bavnetop (Kate Skjærbæk), merian (Carsten Juel).

1. Baggrunden for forslaget

Danmarks Naturfredningsforening (DN) fremsætter, ifølge Naturbeskyttelseslovens § 36, jf. § 33 stk.3, forslag til fredning af et sammenhængende græsningslandskab på bakkerne ved Tømmerup i Kalundborg Kommune på i alt ca. 62 ha.

Fredningsområdet består af to bakkekomplekser, Tømmerup Banke og Keldbjerg samt den solitære Bavnetop, som er en markant milepæl i landskabet, jf. kortbilag 1. Det er et særdeles smukt landskab med indkig til de kuperede bakker bl.a. langs Holbækvej og Tømmerupvej. Der er i alt fem fine udsigtspunkter i fredningsområdet, som gør det muligt at se helt til Saltbæk Vig, Nekselø, Sejreø og Kalundborg samt til den lokale kirke, Tømmerup Kirke, med dens omgivelser, som er fredet. Fredningen giver adgang til disse udsigtspunkter, som løfter helhedsindtrykket og oplevelsen af landskabet. Det har ikke før været muligt at komme til to af disse udsigtspunkter.

Formålet med fredningen er at knytte eksisterende naturområder sammen for at skabe mulighed for at pleje området som et samlet areal til gavn for den biologiske mangfoldighed. Pleje er i særdeleshed vigtigt for arealer med stor botanisk interesse. Når de værdifulde naturområder forbindes, kan vilde dyr og planter sprede sig og dermed sikre sunde, levedygtige bestande.

Naturområde med stor botanisk interesse
Tankerne om en fredning af området nævnes allerede i Fredningsstyrelsen "Oversigt over botaniske lokaliteter" fra 1976. Her står: "Vegetationen på Barnetop (Bavnetop), dele af Keldbjerg og (…) Tømmerup Banke er af stor botanisk interesse. En mulig beskyttelse i form af fredning bør overvejes". DN mener, at tiden nu er inde til at frede området, såfremt det smukke landskab med dets biologiske værdier ikke skal gå tabt for eftertiden.

Naturværdierne i området er truet af fraværet af græsning. Overdrevets lyselskende og nøjsomme plantearter får dårlige leveforhold, når græsningen ophører. De bliver skygget væk af de hurtigvoksende arter, og efterhånden gror overdrevet til med høje græsser og krat. I dag finder kommunens naturpleje kun sted på dele af fredningsområdet. Og ikke på det vigtige område ved Klokkerhøj, der rummer store botaniske værdier.

Unik overdrevsvegetation med orkidéer
Klokkerhøj er et ualmindeligt rigt overdrev med mange sjældne plantearter, som er karakteristiske for gamle overdrev. På overdrevet finder man bl.a. orkidéen tyndakset gøgeurt. Men bestanden er gået voldsomt tilbage og er nu i fare for at forsvinde helt grundet bakkens tilgroning. Ejerne af Klokkerhøj er opmærksomme på truslen.

I efteråret 2012 blev DN kontaktet af Klokkerhøjs ejere med ønsket om at frede Klokkerhøj for at bevare områdets natur- og landskabsmæssige værdier for eftertiden. Samtidig ønsker ejerne af Klokkerhøj at sikre den offentlige adgang på deres jord, som de har skabt ved at slå et trampespor. Herved har ejerne skabt en stiforbindelse mellem Klokkerhøj og til en del af Sjællandsleden, der bl.a. fører forbi Tømmerup Kirke og videre til Asnæs.

Opsummering
Ved at sikre hele fredningsområdet bliver det muligt at binde den eksisterende natur sammen og skabe et større sammenhængende naturområde til gavn for den biologiske mangfoldighed. Og en fredning giver netop mulighed for at sikre en helhedsforvaltning samt at der udarbejdes plejeplaner for hele fredningsområdet, til gavn for den værdifulde overdrevsflora, som i dag er yderst trængt.

Herudover giver en fredning mulighed for at etablere nye stier og rundture til gavn for offentligheden. Der bliver således stiadgang til dele af bakkerne, og udsigten fra de høje bakker er imponerende. En klar sommerdag er det muligt at nyde det åbne landskab med udsigt over Saltbæk Vig, Sejerø bugt, Kalundborg og Tømmerup Kirke. Det udsyn vil en fredning sikre.

Dette får offentligheden ved fredningen af Tømmerup Banke:

- En vigtig botanisk lokalitet, der sikres pleje. Karaktérarterne findes stadig på arealet trods kraftig tilgroning visse steder
- En sammenhæng mellem naturområderne til gavn for den biologiske mangfoldighed
- Et flot landskab med karakteristiske bakker, hvortil der opnås nye adgangsmuligheder
- Nye stier og sammenhængende stisystemer.

Foto 1. Tyndakset gøgeurt, (Hans Guldager). På Klokkerhøj var der i 1998 mere end 200 orkideer på det fine overdrev. . Optællingen viser, at det er gået den forkerte vej med antallet af tyndakset gøgeurt, i dag er der kun ganske få individer tilbage. Årsagen er indlysende: Krattet breder sig, og der mangler afgræsning af overdrevet.

2. Beskrivelse af fredningsområdet

Geologi

Tømmerup Banke og Keldbjerg er to tætliggende markante bakker. Bakkerne er flade på toppen, og har forholdsvis stejle sider og når en højde på henholdsvis 41 og 45 m o h, mens den omkringliggende morœneflade når en højde af 10 til 20 m o h. Bakkerne er markante elementer i landskabet, der bør beskyttes også imod yderligere tilplantning eller trœvœkst.

Bakkerne er såkaldte issø- eller fladbakker. Denne type bakker menes at være dannet i huller i den is, som tidligere dœkkede hele området. På overfladen af isen har vandløb medført det sedimentmateriale, som blev aflejret i hullerne. Bakkerne indeholder lagdelte sand- og gruslag, eller lagdelte lerlag. Lagene kan være forstyrrede af trykpåvirkninger i isdœkket.

Foto2: Keldbjerg med Bavnetop i baggrunden (DN Kalundborg).

Nordvestsjœlland har under den sidste del af sidste istid, under det såkaldte Bœltfremstød fra Østersøområdet, vœret dœkket af en isstrøm fra øst og af storebœltsgletscheren fra syd og sydøst. Issø-/fladbakkerne findes specielt i det område, hvor isdœkket er kommet fra øst.

Bavnetop-bakken i sydøsthjørnet af fredningsområdet har cirkulœr omrids og er regelmœssigt topformet med en højde på ca. 35 m o h. Denne mindre bakke er formodentlig dannet på samme måde som de to andre, men på et senere tidspunkt under isdœkkets afsmeltning.

Naturindhold

Delområde 1: Tørt græsningsområde

Tømmerup Banke
Bakkekomplekset Tømmerup Banke er beliggende i den vestlige del af fredningsområdet. Den smukt kuperede del af bakken ses tydeligt fra Tømmerupvej. På toppen findes en fredet rundhøj fra oldtiden, som desværre sløres af bl.a. slåen, hvidtjørn, hyld og stor nælde. Matr. nr. 30 b og dele af matr.nr. 30 a Tømmerup, Kalundborg Jorder er hegnet og anvendes i dag til græsning. Ca. 3 ha af det sydlige bakkeparti er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 som naturtypen overdrev. Området er registreret i Fredningsstyrelsens oversigt over botaniske lokaliteter (Graversen, 1976).

Foto 3: Tømmerup Banke, set fra Tømmerupvej. Overdrevet er stærkt tilgroet.

Arealet har igennem længere tid været præget at massiv tilgroning, primært af slåen og hvidtjørn. DN Kalundborg har været i dialog med kommunen om dette tilgroningsproblem, hvilket har foranlediget, at der i 2013-14 er blevet iværksat rydning af opvækst i området (matr. nr. 30 c) for at føre overdrevsarealet tilbage til en tidligere, mere lysåben tilstand med bedre naturkvalitet. Ved rydning er størsteparten af træer og buske blevet skåret væk, og det afskårede materiale er fjernet fra arealet. Af landskabelige hensyn er enkeltstående tjørnebuske og træer bevaret, ligesom de gamle krat langs stendigerne er bevaret. Den sydlige del af matr. nr. 30 c er blevet hegnet, og arealet græsses lejlighedsvis af kreaturer. Offentligheden har adgang til arealet via stenter. Overdrevsarealet på matr. nr. 2 a er fortsat stærkt tilgroet.

Til trods for, at arealet i en længere årrække ikke har været plejet, er der i perioden 2010-2014 registreret 146 plantearter (jf. bilag 4), hvoraf 53 er typiske karakterarter for overdrev. Af disse er 10 positivarter for overdrev, fx almindelig brunelle, almindelig knopurt, blåhat, håret viol mv., foruden merian, som er en særlig værdifuld positivart for overdrev. Merian blev også registreret på arealet tilbage i 1976, foruden den særligt værdifulde art tormentil samt

den meget sjældne vellugtende skabiose (jf. Gravesen, 1976). Sidstnævnte findes i dag kun enkelte steder i det vestlige Sjælland. At arealet er et gammelt overdrev ses af disse typiske overdrevsarter, men overdrevet er under pres fra bl.a. disse problemarters tilstedeværelse: vild kørvel, almindelig- og kæmpebjørneklo, agertidsel, horsetidsel, hvid kløver, kruset skræppe, lav ranunkel mv.

Arealet nord for overdrevet er græsland med høje græsser og urter, og her har kæmpebjørneklo bredt sig betydeligt, dog er bekæmpelse iværksat.

Keldbjerg; Klokkerhøj

Ca. 1 ha er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 som naturtypen overdrev. Det gamle overdrev på Klokkerhøj har stor botanisk interesse, og DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen har botaniseret på bakken siden 1980'erne. Hans Guldager Christensen og Carsten Clausen har registreret omkring 60 overdrevsarter, heraf 28 karakterarter for overdrev, som fx almindelig brunelle, almindelig knopurt, almindelig kællingetand, blåhat, græsbladet fladstjerne, hulkravet kodriver, knold-ranunkel, knold-rottehale, kornet stenbræk, mark-krageklo og stor knopurt. Herudover er der registreret fem særligt værdifulde karakterarter for overdrev; knoldet mjødurt, almindelig mælkeurt, vårstar, lav tidsel og hunde-viol. Almindelig mælkeurt er desuden en indikatorart for naturtypen overdrev. Desuden er orkidéen tyndakset gøgeurt registreret på arealet. En samlet floraliste fra området i perioden 2012-2014 ses af bilag 2. Tidligere voksede her også overdrevsarter såsom tormentil, smalbladet timian og due-skabiose, foruden tjærenellike som er en typisk positiv karakterart for overdrev – og orkideen plettet gøgeurt (Gravesen, 1976).

Foto 4: Udsigt fra Klokkerhøj. Overdrevet blev på daværende tidspunkt afgræsset, og vegetationen var lav og urterig (udlånt af Ole Gammelby, lb.nr. 8). Foto 5: Buskads og trævegetation hindrer det frie udsyn fra Klokkerhøj, 2013 (DN Kalundborg).

Klokkerhøj har frem til 1956 være afgræsset af heste, herefter af kreaturer frem til 1965, hvor græsningen ophørte. Ophøret foranledigede, at arealet groede til, og i begyndelsen af 1980'erne var tilgroningen så stærkt fremskredet, at store dele af overdrevsarealet fik karakter af et uigennemtrængeligt krat, mest bestående af hvidtjørn, slåen, roser og almindelig røn. I 1983 blev størsteparten af krattet ryddet af Kalundborg Kommune på initiativ fra DN Kalundborg. Herefter blev Klokkerhøj atter hegnet, og i 1984 blev bakken græsset af kreaturer, sidenhen af får. I 2010-14 er afgræsningen atter stoppet, og store dele af bakken henligger i krat, og dermed bliver overdrevets lyskrævende flora fortrængt. På voksestedet for tyndakset gøgeurt har DN Kalundborg ved Hans Guldager Christiansen plejet arealet ved leslåning.

Foto 6: Klokkerhøj er stærkt tilgroet og fremstår på store dele af arealet som et uigennemtrængeligt krat (DN Kalundborg).

Bakkens skrånende terræn har bevirket, at arealet stort set ikke er blevet gødsket (matr. nr. 38 i Ubberup, Kalundborg Jorder). Den østlige del af bakken (matr. nr. 38 h Ubberup, Kalundborg Jorder) er delvist opdyrket. Den stærkt skrånende del af arealet er tilgroet i krat, mens foden af bakken er tilplantet med østrigsk fyr.

Tyndakset gøgeurt
Blomstrende eksemplarer af tyndakset gøgeurt på Klokkerhøj er optalt siden 1982. En mindre del af bestanden indgår i DMU's (nu DCE) "Overvågning af danske orkideer", hvilket det har gjort siden 1990. Her optælles både blomstrende og vegetative eksemplarer af orkideen. På hele Klokkerhøj var der i 1998 mere end 200 orkideer, jf. bilag 6. Siden er det gået jævnt ned ad bakke, og i 2014 var der 27 stk. blomstrende eksemplarer. Tendensen er den samme der, hvor bestanden optælles intensivt (både blomstrende og vegetative eksemplarer). Årsagen er indlysende: Krattet breder sig, og der mangler afgræsning af overdrevet.

Keldbjerg: Rakkerbanken
Ca. 0,6 ha er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 som naturtypen overdrev. Overdrevet er stærkt tilgroet med primært hvidtjørn og slåen. Foruden det registrerede overdrev er der på dette bakkeparti store områder med overdrev- og engvegetation. På arealet vokser ganske mange forskellige arter, bl.a. 16 positivarter for overdrev, fx alm. knopurt, knold-ranunkel og vellugtende gulaks, og tre særligt værdifulde positivarter (to-stjernearter): almindelig mælkeurt, merian og knoldet mjødurt jf. bilag 7. Visse mindre partier domineres af henholdsvis draphavre og bjerg-rørhvene.

Ud over hestegræsningen i den nordøstlige del af arealet er der ingen tegn på græsning. Der er kun få og spredte buske på arealet, så formodentligt foretages der rydninger efter behov.

Foto 7: Rakkerbanken, udsigt mod Saltbæk vig (Kalundborg Kommune).

Bavnetop

Den sidste høj i fredningsområdet er den markante Bavnetop, som ligger ca. en halv km øst for Rakkerbanken. Højen er et kalkoverdrev, og bl.a. er karakterarterne (positivarterne) for overdrev blå-klokke, smalbladet høgeurt og tidlig dværgbunke registreret på arealet, jf. bilag 8. Sidst i maj får højen et lyserødt skær af positivarten tjærenellike.

Overdrevet plejes hvert år af Kalundborg kommune og er af den grund ikke tilgroet. Den plejes ved slet, og der er på opfordring fra DN Kalundborg gjort forsøg med afbrænding af vegetationen. I randområdet er arealet under tydelig påvirkning af landbrugsdriften, og af den grund foreslås det at inkludere en zone på 10 m omkring højen i delområde 1.

Foto 8: Bavnetop, set fra Tingager.

Delområde 2: Vådområde

I området findes tre beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelseslovens § 3. I nord ligger et ca. 1,4 ha engareal, en mose på ca. 0,6 ha samt en beskyttet sø på ca. 0,5 ha. Sydøst for denne våde naturmosaik ligger en mose på ca. 0,6 ha samt en sø på ca. 0,06 ha. I området er bl.a. registreret følgende positivarter for fersk eng almindelig sumpstrå, dunet dueurt, dynd-padderok, eng-forglemmigej, smalbladet-mangeløv foruden sumpkarse, som er en karakterart for fersk eng, jf. bilag 9.

Arealet, der binder disse våde naturmosaikker sammen, er et ca. 3,8 ha vandlidende lavbundsareal i omdrift. Dele af området er ofte vådt efterår og vinter.

Foto 9: Beskyttet sø (DN Kalundborg), foto 10: Tidligere var arealet syd for Klokkerhøj også vandlidende (Udlånt af Ole Gammelby, lb. Nr. 8).

Med fredningen ønskes det at sikre hele området som et vådområde, hvor den naturlige hydrologi i området fremmes. Når dyrkningen af arealet ophører, skal den naturlige vegetation indvandre naturligt, og må således ikke tilsås for at opnå et plantedække. Ud over at knytte de to våde naturmosaikker sammen skal arealet fungere som en grøn korridor mellem de to græsningsarealer, så der skabes en tilstrækkeligt bred spredningsvej til gavn for områdets dyr og planter.

Delområde 3: Skovområde

I den nordlige del af Tømmerup Banke ligger en ca. 1 ha fredskov. Skoven er en ung blandløvskov og vurderes at være maksimalt 50 år. Træarterne er eg, birk, ask, ahorn og seljerøn. Sidstnævnte er plantet langs stien, som løber igennem området og udmunder i delområde 1. Med fredningen tilsigtes det at øge naturværdierne i området, idet skoven ønskes drevet ekstensivt, således at den enten henligger som urørt skov eller drives i plukhugst. Desuden skal udgåede træer og stubbe forblive i skoven netop for at sikre dødt ved i skoven til gavn for en lang række insekter og andre smådyr samt svampe og mosser.

Foto 11: Skoven er en ung blandløvskov, seljerøn er plantet langs med stien.

Delområde 4: Landbrugsområde

Dette delområde består af 3 landbrugsarealer, der sikrer indsigten til det skønne landskab med dets kuperede bakker, foruden at det giver en afrunding af fredningsområdet. Fredningen regulerer ikke landbrugsdriften, ud over at det fremover ikke vil være muligt at etablere ny beplantning med træer, buske eller læhegn, eller at der etableres flerårige udsigtshæmmende afgrøder som eksempelvis juletræer, pyntegrønt og energipil. Såfremt det ikke længere ønskes at drive arealerne som landbrugsarealer, kan disse indgå i delområde 2 efter samme driftskrav.

Foto12: Idet landbrugsjorden ikke er tilplantet med udsigtshæmmende afgrøder som fx juletræer, er det muligt at stå på Tømmerupvej og se ind på Tømmerup Banke.

Kulturspor og historie

Overalt i fredningsområdet er der fredede jord- og stendiger. Aller diger inden for fredningsområdet er beskyttet efter Museumslovens § 29 a og må ikke fjernes eller beskadiges. De fremgår af fredningskortet, hvor de er vist med særlig signatur.

I delområde 1 findes to beskyttede fortidsminder. Højen (på matr. nr. 30 b Tømmerup, Kalundborg Jorder) er en rundhøj fra oldtiden, som blev fredet omkring 1937. Højen er ca. 4,2 m x 20 m x 15 m. På højens top er rejst en mindesten med indskriften "J.C.L. N. 1837–1913/ K. N. 1842–1915". Mindestenen er rejst for ægteparret Jens Clemen Nielsen og hustru i 1937 på Jens' 100årsdag. De boede i Clemenshøj (en gård midt i Tømmerup), som på daværende tidspunkt var i slægtens eje i 5. generation. Den gang tilhørte Tømmerup Banke Clemenshøj gård. Vest for Tømmerup er den lille høj, Clemenshøj (18 m.o.h.), beliggende.

Foto 13: Mindesten rejst for ægteparret Jens Clemen Nielsen og hustru i 1937. Foto 14: Fortidsmindets nære omgivelser er stærkt tilgroet.

Det andet fortidsminde er beliggende på Bavnetop (matr. nr. 8 a, Ubberup, Kalundborg Jorder). Højen er en bronzealderhøj, som Skov- og Naturstyrelsen i 1983 beskrev således: "Baunetop. Stor høj, 6,1 x 34 x 32 m, beliggende på naturlig bakketop. Højen er ret stor, fra toppen vid udsigt over Kalundborg og omegn. Højen har stor fjernvirkning. Beliggende noget svært tilgængeligt. Bevoksning: 1983: Græs og Løvkrat". Højen blev fredet før 1937.

Den sydlige del af Keldbjerg hedder Rakkerbanken. Herom skrev Tyge Krogh: "På Keldbjerg var herredets retterplads placeret. Heroppe rejste man galgen. De hængte kunne ses viden om fra den 45 m høje bakke. Ars Herredsting holdtes neden for Keldbjerg på åben mark" (Krogh, 2000). Der foregik også halshugninger på Keldbjerg. Gården syd for Keldbjerg hedder Tingager, opkaldt efter Herredstinget. Her bor ejerne af bl.a. Klokkerhøj, Inga Tingager Kristensen og Børge Kristensen.

Offentlighedens adgang

Fredningsområdet er et bynært naturområde, som vil være til glæde både for Kalundborgs borgere og for de omkringliggende landsbyer Tømmerup, Spangsbro og Ubberup, idet fredningen skaber forbedret adgang til dette skønne naturområde. Fredningen lægger op til, at der etableres nye stier, som skaber sammenhæng i området, og dermed mulighed for at områdets friluftsmæssige kvaliteter kan udnyttes endnu bedre end i dag. Desuden er fredningen med til at sikre og fastholde eksisterende stier og veje i fredningsområdet.

Foto15: Indgang til Klokkerhøj fra Musholmleden, foto 16 og 17: Musholmleden er en del af Sjællandsleden.

Det har været et stort ønske for lodsejerne af bl.a. Klokkerhøj, Inga Tingager Kristensen og Børge Kristensen, at sikre, at der også fremover vil være adgang for offentligheden til Klokkerhøj. Denne stiadgang vil med fredningen blive sikret, ligesom der vil blive etableret nye stier, som giver forbindelse til det eksisterende stinet. Stisystemet bliver på i alt ca. 7 km, heraf er ca. 2,8 km nyetablerede stier.

Det bliver muligt at gå flere forskellige rundture i området, og udsigten kan herefter nydes fra de fem bakketoppe, hvilket tilfører området stor rekreativ værdi. Udsigtspunkterne er på kortbilag 1 markeret med en rød stjerne. Både fra Tømmerup Banke og fra Keldbjerg er der en storslået udsigt. Mod nord er der marker, og længere nordpå ligger Saltbæk Vig. Mod vest ligger Kalundborg med Vor Frue Kirke og de store industrier. I de nære omgivelser ses smukke vådområder og Tømmerup Kirke. I klart vejr kan man fra Keldbjergs top tælle 10 kirker.

Nogle af de eksisterende stier er en del af Musholmleden, der indgår i Sjællandsleden. Sjællandsleden er en del af Nordsøvandreruten, en vandrerute på over 6.000 km beliggende i Nordsølandene. Uden for fredningsområdet fortsætter Sjællandsleden ud for matr. nr. 30 b Tømmerup, Kalundborg Jorder. Stien er markeret på korbilag 1. For at gøre det muligt at gå igennem det fredede område og videre ad Sjællandsleden til Asnæs, foreslås en ny sti på matr. nr. 30 b Tømmerup, Kalundborg Jorder.

Friluftsliv

Generelt anvendes de offentligt ejede arealer til gå- og løbeture af områdets beboere. Herudover anvender Kalundborg bueskytteforening matr. nr. 2 a Tømmerup, Kalundborg Jorder som træningsområde, og der er opsat et klubhus på det offentlige grønne areal/boldbanen.

På det kommunalt ejede areal, matr. nr. 31 b Tømmerup, Kalundborg Jorder, er opsat tre shelters samt et bålsted. Her giver fredningen mulighed for, at området kan udbygges med flere shelters, ligesom der her kan tillades opsætning af telte af kortere tid.

Foto 18: Udsigt over det offentlige grønne areal for foden af banken (Kalundborg Kommune), foto 19: Shelters på matr. nr. 31 b (DN Kalundborg).

Det er vigtigt for den videre brug af området, at områdets fredningsværdier og adgangsforhold formidles for offentligheden. Dette skal bl.a. ske via skiltning. Plejemyndigheden har desuden mulighed for at opsætte primitive publikumsforanstaltninger, fx borde, bænke, skraldespande mv. Den nærmere placering af disse publikumsfaciliteter skal fastlægges i en plejeplan.

Vandindvindings- og råstofinteresser

Fredningsområdet er en del af et større område, der er udlagt som område med drikkevandsinteresser.

På dele af arealerne på matr. nr. 30 c Tømmerup, Kalundborg Jorder og matr. nr. 38 b Ubberup, Kalundborg Jorder er der tidligere foretaget råstofindvinding (grus), og efterfølgende blev arealerne anvendt som losse- og fyldplads. Omkring 1990'erne blev arealerne reetableret som offentlige grønne områder, og bakkerne blev søgt genskabt. Arealerne henligger i dag som græsland med en del overdrevsarter.

På Ubberup-arealet er placeret nogle betonbrønde, som visse steder står i forbindelse med et gasledningsnet. I øst er placeret en bygning, som er søgt afskærmet ved to jordvolde. På disse volde vokser høje urter. Lige syd for parkeringsområdet opsamles vandet fra området i et perkolatbassin, hvorefter det sendes til et rensningsanlæg.

Natura 2000-interesser

Der indgår ingen Natura 2000-arealer i fredningsområdet. En fredning vurderes at være neutral i forhold til udpegningsgrundlaget for beskyttelsen af både Natura 2000-områderne øst og vest for fredningsområdet.

"EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 99, Saltbæk Vig", "EF-habitatområde nr. 135, Sejerø Bugt og Saltbæk Vig" samt "Ramsar-område nr. 18, Sejrø Bugt, Nekselø Bugt og Saltbæk Vig" er beliggende ca. 3 km nord for fredningsområdet. "EF-habitatområde nr. 195, Røsnæs, Røsnæs Rev og Kalundborg Fjord" er beliggende ca. 6 km vest for fredningsområdet.

4. Planlægningsmæssige forhold

Fredninger:
Der findes ingen fredede arealer inden for fredningsområdet.
Beliggende ca. 250 m fra fredningsområdet er Tømmerup Kirke, hvis nære kirkeomgivelser er fredet.

Zoneforhold:
Fredningsområdet er beliggende i landzonen.

Beskyttede sten- og jorddiger:
Ca. 2.700 m sten- og jorddiger er beskyttet.

Fortidsmindebeskyttelseslinje:
I fredningsområdets øst- og vestlige del er to beskyttede fortidsminder beliggende. Arealerne inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen er begge på ca. 3 ha.

Kommuneplanforhold:
Store dele af fredningsområdet er udlagt til rekreativt grønt område i gældende kommuneplanramme (jf. Kommuneplan 2013-2024). Det rekreative område er markeret med nr. K12.R06 på figur 1. Området skal friholdes for bebyggelse, bortset fra klubhus (Tømmerup sportsplads). Områderne K12.T03 og K12.T02, er i gældende kommuneplanramme udlagt til tekniske anlæg (losseplads med afværgeforanstaltninger).

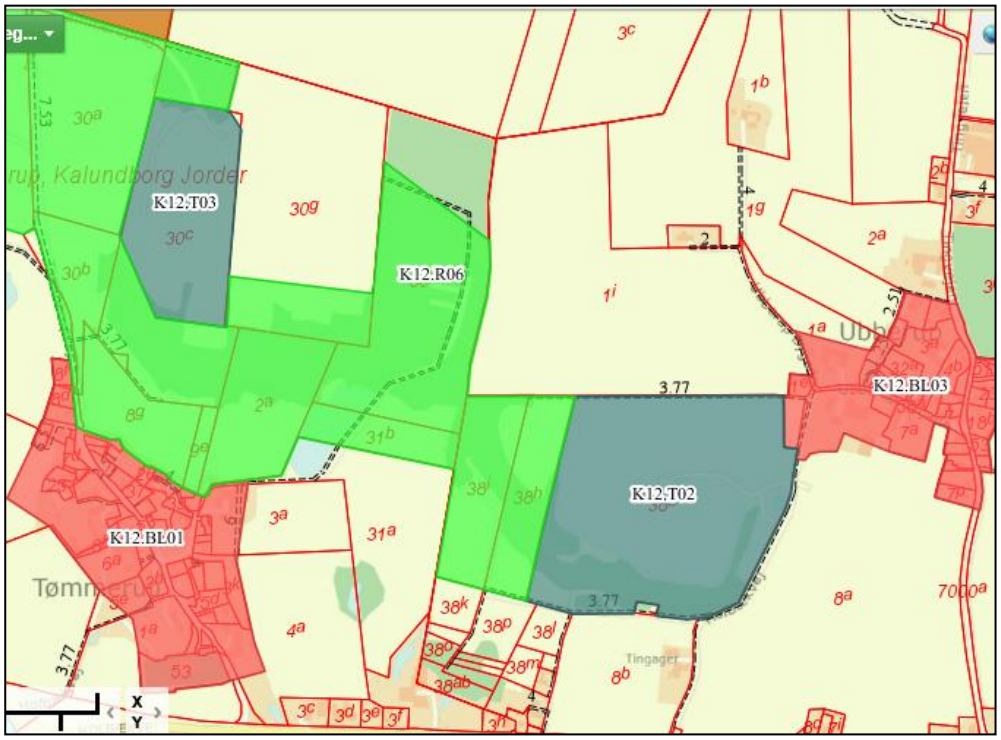

Figur 1. Kommuneplanrammerne er henholdsvis "rekreativt grønt område" (K12.R06), "teknisk anlæg" (K12.T03) samt "teknisk anlæg" (K12.T02).

Lokalplaner:
Matr. nr. 38 b Ubberup, Kalundborg Jorder er omfattet af Lokalplan nr. 70 for et område ved Ubberup. Lokalplanens formål er at reservere arealet til en kontrolleret losseplads med tilhørende adgangsvej mv. samt at sikre, at arealet efterfølgende reetableres som offentligt grønt område, jf. bilag 10. Lokalplanen er udmøntet i praksis.

Øvrige planforhold:
Store dele af fredningsområdet er udlagt som værdifuldt kulturmiljø. Overdrevsbakkerne beskrives som et gammelt rettersted for Ars herred. I 1800-tallet fremstod bakkerne åbne, uden træer og buske. Bankernes åbne overdrevspræg angives som bærende element. Området er bl.a. sårbart over for bl.a. opdyrkning, tilplantning samt tilgroning pga. for lavt græsningstryk, jf. bilag 11.

Hele fredningsområdet er en del af et større område, der er udpeget som et landskab med generelle beskyttelsesinteresser og med værdifulde geologiske interesser.

5. Forslag til fredningsbestemmelser

§ 1 Fredningens formål
Formålet med fredningen er

- at bevare og forbedre de naturmæssige og landskabelige kvaliteter i fredningsområdet samt at sikre området som et større sammenhængende græsningslandskab

- at bevare og fremme den biologiske mangfoldighed i området, herunder give mulighed for en målrettet pleje af områdets forskelligartede naturtyper med henblik på at fremme karakteristiske, sårbare og sjældne arter

- at sikre og forbedre områdets landskabelige værdier, herunder at sikre at landskabet fremtræder som et åbent landskab med synlige fladbakker og et vedvarende udsyn fra disse bakkers udsigtspunkter

- at sikre og forbedre offentlighedens adgangsmuligheder til naturen og værdifulde udsigter i fredningsområdet, samt sikre at områdets værdier formidles bl.a. via skiltning.

§ 2 Fredningsområdet
Fredningsområdet afgrænses som vist på kortbilag 1.

§ 3 Bevaring af området
Det fredede område skal bevares i sin nuværende tilstand. Der må således ikke foretages ændringer af eksisterende beplantninger, foretages terrænændringer eller opføres yderligere bebyggelse, medmindre det er påbudt eller tilladt i de efterfølgende bestemmelser eller er tilladt i en plejeplan udarbejdet efter § 8.

§ 4 Bebyggelse og anlæg
Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Undtaget herfor er det offentlige grønne areal (del af matr. nr. 2 a Tømmerup, Kalundborg Jorder), hvor plejemyndigheden kan tillade opsætning af telte og boder i kortere tid. Fredningsnævnet kan desuden meddele dispensation til opsætning af primitive læskure til græssende husdyr. Skure, der igennem en længere årrække ikke anvendes, skal fjernes fra området.

Der må ikke etableres anlæg og konstruktioner af nogen art, herunder oplags- og lossepladser, vindmøller, bomme, sportsanlæg, ridebaner, landingsbaner eller lignende. Der må ikke føres luftledninger over arealerne, og der må ikke etableres belysning langs stier og veje.

Campering og teltslagtning samt opmagasinering af maskiner, redskaber m.m. uden for have- og gårdspladsarealer er ikke tilladt.

Der kan opsættes sædvanlige fåre- og kreaturhegn (trådhegn), hegnspæle skal holdes i jordfarver. I skæringspunkterne mellem sti og hegn skal der etableres klaplåger, led, stenter eller lignende, der muliggør offentlig adgang.

Den nuværende anvendelse af det offentlige grønne areal (sydlig del af matr. nr. 2 a Tømmerup, Kalundborg Jorder) kan fortsætte. Ved ophør skal arealet indgå i delområde 2, jf. § 6.

§ 5 Terrænændringer, deponering mv.
Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering, afgravning eller henkastning af affald.

Fredningen er ikke til hinder for mindre terrænreguleringer i forbindelse med etablering af nye stier, jf. fredningskortet.

Uanset pkt. 1 kan der efter forudgående tilladelse fra fredningsnævnet gennemføres naturgenopretning.

§ 6 Drift af arealer
Området inddeles i delområderne 1, 2, 3 og 4 jf. kortbilag 2. Drift og pleje af fredningsområdet tilrettelægges, så fredningens formål opfyldes.

Delområde 1 – tørt græsningsområde
Arealet fastholdes som lysåbent areal med naturformål. Der er forbud imod omlægning, tilplantning, udsåning, dræning, kalkning, jordbehandling, gødskning og brug af sprøjtemidler.

Driften skal ske enten ved græsning eller høslet. Ved græsning må eventuel tilskudsfodring alene ske i randen af området grænsende op til delområde 4. Ved høslet skal det afslåede hø henligge på arealet i ca. en uge af hensyn til frøspredning, hvorefter det fjernes fra arealet.

Fortidsmindet på Barnetop plejes, så det fremstår lysåbent og fastholdes som et kalkoverdrev.

Delområde 2 – vådområde
Arealet har naturformål og skal fastholdes og udvikles til en naturmosaik bestående af naturtyperne eng, sø og mose. Vandstanden i moserne holdes vedvarende i et niveau, der sikrer moserne en tilstrækkelig vandføring til, at de kan fungere som levested for mosernes karakteristiske plante- og dyreliv.

Arealer, der ikke er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, skal overgå fra dyrket jord til vådområde. Når den sidste afgrøde er høstet fra arealet, skal arealet henligge og må således ikke tilsås for at opnå et plantedække. I stedet skal vegetationen indvandre naturligt.

Der er forbud imod omlægning, tilplantning, udsåning, dræning, jordbehandling, kalkning, gødskning og brug af sprøjtemidler. Vedligehold eller oprensning af eksisterende dræn og grøfter kan kun ske med fredningsnævnets godkendelse.

Driften skal ske enten ved græsning eller høslet. Der kan foretages kratrydning for at forhindre tilgroning. Plejeniveauet skal beskrives nærmere i en plejeplan.

Det er en hvilende fredning på det offentlige grønne areal (del af matr. nr. 2 a, Tømmerup, Kalundborg Jorder). Såfremt den nuværende brug af arealet ophører, skal arealets drift være som ovenstående.

Delområde 3 – skovområde
Skovdriften skal være ekstensiv. Skoven kan drives i plukhugst eller henligge som urørt skov. Ved evt. foryngelse skal der anvendes hjemmehørende træarter. Udgåede træer og stubbe må ikke fjernes fra arealet.

Delområde 4 - landbrugsområde
Landbrugsdriften kan foregå som hidtil, dog må der ikke etableres ny beplantning med træer, buske, læhegn eller etableres flerårige udsigtshæmmende afgrøder som eksempelvis juletræer, pyntegrønt og energipil. Fredningen er ikke til hinder for, at arealet omlægges og indgår i delområde 2.

§ 7 Offentlighedens adgang, stier og parkeringsplads mv.
Offentligheden har ret til at færdes og opholde sig i fredningsområdet efter naturbeskyttelseslovens almindelige adgangsregler. Offentligt ejede arealer skal ved etablering af stenter, klaplåger eller lignende holdes åbne og tilgængelige for offentligheden, selv om arealerne hegnes af hensyn til græssende dyr. Plejemyndigheden kan af hensyn til bevarelsen af plante- og dyrelivet fastsætte regler, der begrænser offentlighedens ret til færdsel i området.

Eksisterende veje og stier, jf. fredningskortet, må ikke nedlægges og skal holdes åbne for offentlighedens færdsel.

Plejemyndigheden skal senest 2 år efter fredningens gennemførelse anlægge nye stier med et forløb omtrentligt som angivet på fredningskortet. Den nøjagtige linjeføring fastlægges af plejemyndigheden i samarbejde med lodsejeren. Stierne skal anlægges som trampestier, som er egnede til færdsel til fods. Arealerne, markeret med et "P" på fredningskortet, kan anvendes som parkeringsplads.

Plejemyndigheden sikrer, at stier, som fremgår af fredningskortet, holdes åbne ved slåning af sporet mindst en gang årligt, samt at disse er afmærket i terrænet og dermed synlige for offentligheden. Vedligeholdelse af spang, stenter, klaplåger mv. udføres af plejemyndigheden.

Plejemyndigheden skal bl.a. ved skiltning informere om områdets fredningsværdier. Herudover kan plejemyndigheden opsætte primitive publikumsfaciliteter, fx borde, bænke, skraldespande mv. Den nærmere placering fastlægges i en plejeplan. Det rekreative anlæg (shelters) på matr. nr. 31 b Tømmerup, Kalundborg Jorder kan udbygges, ligesom der her kan tillades opsætning af telte i kortere tid.

§ 8 Plejemyndighed, plejeplaner og naturgenopretning
Plejemyndigheden, for tiden Kalundborg Kommune, gennemfører pleje i henhold til bekendtgørelse nr. 802 af 21. juni 2013 eller senere ændringer af denne bekendtgørelse.

Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan, der forhandles med og tilsendes lodsejere, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Botanisk Forening, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet. Såfremt der er uenighed om plejeplanen, træffer fredningsnævnet afgørelse i sagen.

Plejeplanen skal indeholde en beskrivelse af den naturtilstand, der ønskes opretholdt eller genskabt, og en beskrivelse af de foranstaltninger, der sigter mod opnåelse af fredningens formål. Desuden skal planen redegøre for eventuelle detailændringer i almenhedens adgangsret.

Den første plejeplan skal foreligge senest 2 år efter fredningens gennemførelse. Herefter skal den fornyes efter 5 år, og herefter hvert 10. år.

Pleje af privatejede arealer skal ske uden udgift for den enkelte ejer og med ejerens samtykke, eller i mangel heraf, med fredningsnævnets godkendelse. Ejeren har ret til selv at udføre plejen inden for en af plejemyndigheden fastsat frist. Ved trærydning tilfalder det fældede træ ejeren, såfremt denne fjerner det inden en af plejemyndigheden fastsat frist, og ellers tilfalder træet plejemyndigheden. Ejeren kan ikke stille krav om opskæring, sammenkørsel eller kørsel til fast vej.

Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse kan foretages naturgenopretning, der forbedrer naturtilstanden i fredningsområdet. Dette skal dog ske efter en samlet plejeplan, der fremmer fredningens formål, jf. §§ 1 og 10.

§ 10 Mål for natur- og landskabspleje
Plejen skal foretages med henblik på at udmønte fredningens formålsparagraf, jf. §1.

Pleje af overdrev, enge, søer og moser skal bevare og fremme plantesamfund med arter, der er karakteristiske for naturtyperne, samt i videst muligt omfang fremme et rigt og varieret dyreliv. Plejen skal i særlig grad sigte på bevaring af sårbare og sjældne arter af planter. Således skal der for delområde 1 og 2 bl.a. fastsættes bestemmelser om afgræsning, høslet mv. med henblik på at sikre, at områderne holdes lysåbne.

Af hensyn til den biologiske mangfoldighed bevares gamle krat bestående af hjemmehørende arter. Det samlede terrændække må ikke overstige 5 %. Ikke-hjemmehørende arter som eksempelvis østrisk fyr og rødgran fjernes gradvist og skal senest 5 år efter fredningens gennemførelse være ryddet.

Arter, der er angivet på Naturstyrelsens Sortliste som invasive, bekæmpes overalt inden for fredningsområdet.

Udsigten fra og til de fem bakketoppe (angivet med rød stjerne på kortbilag 1) skal til enhver tid friholdes for slørende bevoksninger.

Fredningen er ikke til hinder for naturgenopretningsprojekter eller naturforbedrende initiativer.

§ 11 Særbestemmelser
Nåletræshegnet på matr. nr. 38 i Ubberup, Kalundborg Jorder skal fjernes senest 5 år efter fredningens endelige gennemførelse.

Mindelunden, beliggende på den sydlige del af matr. nr. 38 b, Ubberup, Kalundborg Jorder (markeret med særlig signatur på kortbilag 1) i delområde 1, kan bibeholdes på arealet. Ved afdrift skal arealet holdes lysåbent og må ikke genplantes.

Løvtræsbeplantning, beliggende på matr. nr. 30 f, Tømmerup, Kalundborg Jorder i delområde 1, kan bibeholdes på arealet. Arealet kan afdrives og genplantes med hjemmehørende løvtræsarter.

§ 12 Dispensation
Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Lb.nr.:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ejer:	Ønskes fredet:		Heraf omfattet af NBLs bestemmelser om:			Heraf omfattet af		Tidl. fredet	Sti/ vej	Bemærkninger
			Ca.ha.	Antal lodder	beskyttelse slinier omkring sø / å §16 og fortidsmin-der §18 ca.ha	søer, vandløb, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev §3 ca.ha		fred-skovs-pligt ca.ha	sten-og jord-diger muse-ums-lovens §29 ca.m		ny/ eksisterende ca.m	
1	del af 30a	Annette Jensen Birgitte Jensen Tømmerupvej 38 4400 Kalundborg	4,99	1	0,46	-		-	-		-/-	Landbrug
	del af 30b		1,44	1	1,18	-		-	-		23/-	Landbrug
	del af 8a		0,07	1	0,01	-		-	165		4/	Landbrug
	del af 8g		1,89	1	-	-		-	1		22/-	Landbrug
	del af 9e		0,28	1	-	-		-	110		-/-	Landbrug
	del af 31a Tømmerup, Kalundborg Jorder		4,43 13,10	1	-	0,66		-	227		630/ 158	Landbrug
2	30c	Kalundborg kommune Holbækvej 141B Postboks 50 4400 Kalundborg	8,06	1	1,41	2,21		1,00	904		873/ 355	-
	del af 2a		2,95	1	-	0,92		-	200		162/ 256	-
	54		0,04	1	-	-		-	34		-/-	-
	31b Tømmerup, Kalundborg Jorder		1,23	1	-	1,23		-	214		-/208	Landbrug
	38b Ubberup, Kalundborg Jorder		11,27	1	-	0,59		-	106		216/ 1487	
	38q Ubberup, Kalundborg Jorder		0,05 23,60	1	-	-		-	-		-/34	
3	del af 30f Tømmerup, Kalundborg Jorder	Niels Mejnertsen Viskingegård Forsingevej 4 4470 Svebølle	2,18	1	-	1,08		-	171		34/ 505	Ubebygget areal
4	del af 3a Tømmerup, Kalundborg Jorder	Jens Grue Werth Tømmerup Byvej 8 4400 Kalundborg	0,05	1	-	0,03		-	-		32/-	Landbrug

Areal- og lodsejerliste

Bilag 1

Areal- og lodsejerliste

Bilag 1

Lb.nr.:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ejer:	Ønskes fredet:		Heraf omfattet af NBLs bestemmelser om:			Heraf omfattet af		Tidl. fredet	Sti/ vej	Bemærkninger
			Ca.ha.	Antal lodder	beskyttelse slinier omkring sø / å §16 og fortidsmin-der §18 ca.ha	søer, vandløb, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev §3 ca.ha		fred-skovs-pligt ca.ha	sten-og jord-diger muse-ums-lovens §29 ca.m		ny/ eksisterende ca.m	
5	del af 4a Tømmerup, Kalundborg Jorder	Peter Wolfenberg Olsen Dåstrup Kirkevej 13 4130 Viby Sjælland Anne Nanna Wolfenberg Søbrinken 24 5550 Langeskov	0,36	1	-	0,31		-			125/-	Landbrug
6	38h Ubberup, Kalundborg Jorder	Thomas Gammelby Jensen Andaksvej 49 4400 Kalundborg	2,03	1	-	-		-	359		95/ 82	Landbrug
7	38i del af 8b Ubberup, Kalundborg Jorder	Inga Tingager Kristensen Holbækvej 167 4400 Kalundborg	2,38 3,23 5,61	1 1	- -	1,13 -		- -	252		34/ 541 -/21	Landbrug Landbrug
8	38y del af 8a Ubberup, Kalundborg Jorder	Ole Søren Gammelby Ubberup Bygade 13 4400 Kalundborg	0,20 14,85 15,05	1 1	- 2,94	- -		- -			-/34 540/ 607	Landbrug Landbrug
9	8e Ubberup, Kalundborg Jorder	TDC A/S Teglholmsgade 1 2450 København SV	0,02	1	-	-		-			11/-	
		I alt ca.	62,00									

Dato: 16. december 2014
Sagsbehandler: Kate Skjærbæk

Danmarks Naturfredningsforening

Budgetoverslag for fredning af et sammenhængende græslandskab ved Tømmerup Kirke i Kalundborg kommune

Danmarks Naturfredningsforening rejser om kort tid fredningssag for et sammenhængende græsningslandskab i Kalundborg kommune, i alt ca. 62 ha. I henhold til Naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 skal et fredningsforslag ledsages af et overslag over de forventede omkostninger, der knytter sig til gennemførelsen af forslaget.

Der tilkendes ikke erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse, jf. nbl. § 39 stk. 1, sidste punktum. Kalundborg Kommune ejer ca. 24 ha af fredningsområdet. Det er således kun de 9 private lodsejere, som tilkendes erstatning for samlet 39 ha.

Areal	**Regulering**	**Erstatning kr./ha**	**Bemærkninger**	**I alt kr.**
3 lodsejere	Ejer mindre end 1 ha	3.600 pr. ejendom	Mindsteerstatning	10.800
Ca. 19 ha	Forbud imod flerårige udsigtshæmmende afgrøder og beplantning, herunder engergipil, juletræer mv. Omfatter også afdrift af nåletræer, når disse er hugstmodne.	6.600	Grundtakst + tillæg på 3.000 kr./ha, jf. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om Gødstrup Sø med omgivelser i Herning kommune af 17. februar 2014.	125.400
ca. 3 ha	Forbud imod flerårige udsigtshæmmende afgrøder og beplantning inden for beskyttelseslinjen omkring fortidsminder, herunder engergipil, juletræer mv.	0	Ingen grundtakst for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 18 (fortidsminder).	0
Ca. 5 ha	Græsningsarealer, forbud imod gødskning, sprøjtning og kalkning	30.000	Jf. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om Gl. Lundeborg i Svendborg Kommune af 14. december 2010.	150.000

Ca. 3 ha	Fra omdrift til vedvarende græs uden gødskning og sprøjtning	60.000	Jf. Naturklagenævnets afgørelse af område ved Sebbersund i Nibe kommune, af 30. august 2006.	180.000
Ca. 4 ha	Landbrugsarealer til vådområder	70.000	jf. Naturklagenævnets afgørelse om Tysmosen i Egedal Kommune af 26. marts 2010.	280.000
ca. 3 ha	Forbud imod genplantning	2.000	Jf. Naturklagenævnets afgørelse om Råbjerg Mile af 17. januar 2008.	6.000
Ca. 8 ha	Forbud imod at ændre tilstanden	0	Ingen grundtakst for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttede naturtyper).	0
Ca. 200 m^2 til parkering	Udlagt til parkeringsareal	15 kr. /m^2	Jf. Naturklagenævnets afgørelse om Frendrup Hede af 21. december 2011.	3.000
1.948 meter eksisterende sti. Stier på kommunens arealer er ikke medregnet	Må ikke nedlægges	15 kr./m	jf. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om Gødstrup Sø med omgivelser i Herning kommune af 17. februar 2014.	29.220
1.550 meter ny sti. Stier på kommunens arealer er ikke medregnet	Skal etableres	60 kr./m	jf. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om Gødstrup Sø med omgivelser i Herning kommune af 17. februar 2014.	93.000
I alt				877.420

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Det åbne land
J.nr. NST-4110-00283
Ref. johei
Den 11. december 2014

Danmarks Naturfredningsforening

att. Kate Skjærbæk

sendt som e-mail til: ksr@dn.dk

Høringssvar vedr. budgetoverslag for fredning af et sammenhængende græsningslandskab på bakkerne ved Tømmerup i Kalundborg Kommune

Danmarks Naturfredningsforening har med mail af 14. november 2014 fremsendt budgetoverslag for ovennævnte fredningsforslag, med anmodning om Naturstyrelsens bemærkninger, jf. naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 og 6.

Budgetoverslaget giver ikke Naturstyrelsen anledning til bemærkninger.

Naturstyrelsen vil redegøre for sin holdning i øvrigt til fredningsforslaget, herunder dets afgrænsning og indhold, i forbindelse med det offentlige møde, fredningsnævnet afholder om fredningsforslaget.

Med venlig hilsen

Jørgen Heinemeier
landinspektør
Tlf. direkte: 7254 4840 - e-mail: johei@nst.dk

Bilag 3

Kate Skjærbæk Bjerrum

Fra: Peter Jannerup [Peter.Jannerup@kalundborg.dk]
Sendt: 17. december 2014 08:50
Til: Kate Skjærbæk Bjerrum
Emne: VS: Ingen kommentarer fra Kalundborg Kommune til budgethøring af fredningsforslag for et sammenhængende græsningslandskab på bakkerne ved Tømmerup i Kalundborg Kommune

Jf. den nedenstående, kortfattede notits er der ingen kommentarer til økonomiske overslag i det fremsendte materiale.

Med venlig hilsen

Peter Jannerup
Biolog
Direkte: 59 53 52 43
Mobil: 23 43 36 30
Email: peter.jannerup@kalundborg.dk

Teknik og Miljø
Holbækvej 141 B
4400 Kalundborg
www.kalundborg.dk

KALUNDBORG KOMMUNE

Din kontakt med det offentlige starter på nettet

Gå på borger.dk

Fra: Hanne Melchior Olsen
Sendt: 17. december 2014 08:45
Til: Peter Jannerup
Emne: SV: Rykker: Budgethøring/fredningsforslag for et sammenhængende græsningslandskab på bakkerne ved Tømmerup i Kalundborg Kommune

Hej Peter

Vi har ingen bemærkninger til materialet.

Med venlig hilsen

Hanne Melchior Olsen
Økonomikonsulent
Direkte: 59 53 44 31
Email: hanne.olsen@kalundborg.dk

Økonomi
Holbækvej 141 B
4400 Kalundborg
Tlf.: 59 53 44 00
www.kalundborg.dk

KALUNDBORG KOMMUNE

Din kontakt med det offentlige starter på nettet

Gå på borger.dk

Bilag 4: Floraliste for Tømmerup Banke.
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen og Carsten Clausen, perioden 2010-2014.

Aften-Pragtstjerne

Ager-Padderok

Ager-Sennep

Ager-Snerle

Ager-Tidsel

Alm. Agermåne

Alm. Bjørneklo

Alm. Brunelle

Alm. Fuglegræs

Alm. Gærde-Valmue

Alm. Hanekro

Alm. Haremad

Alm. Hvene

Alm. Hundegræs

Alm.Hønsetarm

Alm. Katost

Alm. Knopurt

Alm. Kvik

Alm. Kællingetand

Alm. Pengeurt

Alm. Rajgræs

Alm. Rapgræs

Alm. Røllike

Alm. Skovarve

Alm. Svinemælk

Alm. Syre

Alm. Vej-Pileurt

Alm. Vorterod

Alsike- Kløver

Bakke-Forglemmigej

Bakke-Svingel

Bidende Ranunkel

Bitter Bakkestjerne

Bittersød Natskygge

Bleg Hønsetarm

Bleg Pileurt

Bleggul Snerre

Blæresmælde

Blød Hejre

Blød Storkenæb

Blåhat

Blåstjerne

Bugtet Kløver

Burre- Snerre

Cikorie

Draphavre

Dunet Dueurt

Dusk-Syre

Enblomstret Flitteraks

Eng-Brandbæger

Eng-Forglemmigej

Eng-Gedeskæg

Eng-Rapgræs

Eng-Rottehale

Enårig Rapgræs

Feber-Nellikerod

Fersken- Pileurt

Filtet Burre

Finbladet Vejsennep

Fladstrået Rapgræs

Fløjlsgræs

Foder-Vikke

Følfod

Glat Dueurt

Glat Vejbred

Gold Hejre

Græsbladet Fladstjerne

Gråbynke

Gul Kløver

Gul Snerre

Gyldenris sp.

Horse-Tidsel

Hvid Kløver

Hvid Okseøje

Hvid Snerre

Bilag 4: Floraliste for Tømmerup Banke.
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen og Carsten Clausen, perioden 2010-2014.

Hvid Stenkløver
Hvidmelet Gåsefod
Hulrodet Lærkespore
Humle-Sneglebælg
Hyrdetaske
Håret Star
Håret Viol
Kamgræs
Kløftet Storkenæb
Knold-Ranunkel
Knold-Rottehale
Korsknap
Kost-Fuglemælk
Kruset Skræppe
Kruset Tidsel
Krybende Potentil
Kryb-Hvene
Kæmpe-Bjørneklo
Lancet- Vejbred
Lav Ranunkel
Liden Storkenæb
Lugtløs Kamille
Løgkarse
Manna-Sødgræs
Mark-Frytle
Mark-Krageklo
Mark-Stenkløver
Mark-Ærenpris
Marts-Viol
Mellembrudt Star
Merian
Mose-Bunke
Muse-Vikke
Mælkebøtte sp.
Nælde-Klokke
Opret Hønsetarm
Pastinak
Prikbladet Perikon
Pyrenæisk Storkenæb
Rank Vejsennep
Rank Vinterkarse
Raps
Rejnfan
Ru Svinemælk
Rød Arve
Rødkløver
Rød Svingel
Rød Tvetand
Skive-Kamille
Skov-Løg
Slangehoved
Smalbladet Vikke
Spidskapslet Star
Stinkende Storkenæb
Stor Nælde
Stor Knopurt
Storkronet Ærenpris
Stortoppet Hvene
Stribet Kløver
Sød Astragel
Sølv-Potentil
Tagrør
Tidlig Dværgbunke (tjek)
Tofrøet Vikke
Tråd-Ærenpris
Tusindfryd
Vedbend-Ærenpris
Vellugtende Gulaks
Vild Gulerod
Vild Kørvel
Vår-Gæslingeblomst

Bilag 4: Floraliste for Tømmerup Banke.
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen og Carsten Clausen, perioden 2010-2014.

Træer og buske

Ahorn

Alm. Hyld

Alm. Hæg

Alm. Røn

Alm. Tjørn

Ask

Bånd-Pil

Blodblomme

Brombær

Dun-Birk

Glat Hunderose

Gråpil

Guldregn

Korbær

Kræge

Mirabel

Nordmansgran

Rødgran

Selje-Røn

Skov-Elm

Slåen

Snebær

Spids-Løn

Stilk-Eg

Storbladet Lind

Syren

Valnød

Vorte-Birk

Østrisk Fyr

Andet

Blåfugl sp.

Eng-Randøje

Græs-Randøje

Mulvarp (død)

Tornsanger

Bilag 5: Floraliste for Klokkehøj.
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen og Carsten Clausen, perioden 2010-2014.

Aften-Pragtstjerne

Ager-Snerle

Ager-Tidsel

Alm. Agermåne

Alm. Bjørneklo

Alm.Brandbæger

Alm. Brunelle *

Alm. Fuglegræs

Alm. Gederams

Alm. Gråbynke

Alm. Guldstjerne

Alm. Gærde-Valmue

Alm. Hulsvøb

Alm. Hundegræs

Alm. Hvene

Alm. Hønsetarm

Alm. Kamgræs

Alm. Knopurt

Alm. Kvik

Alm. Kællingetand*

Alm. Mangeløv

Alm. Mælkeurt**(indikatorart)

Alm. Pimpinelle*

Alm. Rajgræs

Alm. Røllike

Alm. Syre

Bakke-Forglemmigej

Bakke-Soløje

Bidende Stenurt*

Bittersød Natskygge

Blød Hejre

Blød Storkenæb

Blåhat*

Blågrøn Star*

Bredbladet Dunhammer

Burre-Snerre

Draphavre

Dunet Vejbred*

Dværgløvefod sp.

Eng-Gedeskæg

Eng-Rapgræs

Eng-Rottehale

Feber-Nellikerod

Fin Kløver

Fløjlsgræs

Fåre-Svingel*

Glanskapslet Siv

Glat Dueurt

Glat Vejbred

Glat Ærenpris

Græsbladet Fladstjerne*

Gråbynke

Gul Iris

Gul Kløver

Gul Snerre*

Horse-Tidsel

Hulkravet Kodriver*

Humle-Sneglebælg

Hunde-Viol**

Hvid Anemone

Hvid Kløver

Håret Høgeurt*

Håret Star

Håret Viol*

Kamgræs*

Kanadisk Bakkestjerne

Kantet Perikon

Klæbrig Hønsetarm

Knold-Ranunkel*

Knold-Rottehale*

Knoldet Mjødurt**

Kornet Stenbræk*

Kors-Andemad

Korsknap

Bilag 5: Floraliste for Klokkehøj.
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen og Carsten Clausen, perioden 2010-2014.

Krokus sp.

Kruset Skræppe

Krybende Potentil

Kæmpe-Bjørneklo

Lancet Vejbred

Lav Tidsel**

Liden Klokke*

Liden Lærkespore

Lugtløs Kamille

Læge-Ærenpris*

Løvefod sp.

Mark-Arve

Mark-Frytle*

Mark-Krageklo*

Marts-Viol

Mose-Bunke

Muse-Vikke*

Mælkebøtte sp.

Pille-Star*

Prikbladet Perikon

Pyrenæisk Storkenæb

Påskelilje sp.

Rank Vejsennep

Rødkløver

Rød Svingel

Rød Tvetand

Skov-Jordbær

Smalbladet Høgeurt*

Smalbladet Vikke

Stor Fladstjerne

Stor Knopurt*

Stor Nælde

Storkronet Ærenpris

Sød Astragel

Sølv-Potentil

Tidlig Dværgbunke*

Tjærenellike

Tofrøet Vikke

Tveskægget Ærenpris

Tykbladet Ærenpris

Tyndakset Gøgeurt

Vedbend-Ærenpris

Vellugtende Gulaks*

Vild Gulerod

Vild Kørvel

Vorterod

Vår- Gæslingeblomst

Vår-Star**

Vår-Vikke

Bilag 5: Floraliste for Klokkehøj.
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen og Carsten Clausen, perioden 2010-2014.

Træer og Buske

Ahorn

Alm. Hvidtjørn

Alm. Hyld

Alm. Røn.

Alm. Æblerose

Ask

Benved

Brombær

Eg sp.

Engriflet Hvidtjørn

Glat Hunderose

Guldregn

Hindbær

Hjortetaktræ

Korbær

Mirabel

Nordmansgran

Poppel sp.

Rødgran

Selje-Røn

Skov-Elm

Skov-Æble

Slåen

Spids-Løn

Vorte-Birk

Bilag 6: Tyndakset gøgeurt (*Orchis mascula*) ved Klokkehøj.
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen.

Tyndakset Gøgeurt på Klokkerhøj

Indledning

Der har vokset Tyndakset Gøgeurt (*Orchis mascula*) på Klokkerhøj i hvert fald siden 1970'erne. I 1982 begyndte jeg at optælle de blomstrende eksemplarer af orkidéen. I 1990 blev en mindre del af Klokkerhøj afmærket, og her talte jeg både blomstrende og vegetative Tyndakset Gøgeurt (TG) hvert år. Endelig afmærkede jeg i 1998 en 1x1 m^2 flade, hvor alle eksemplarer af TG blev opmålt individuelt, så det blev muligt at følge hver af individerne.
Det er resultatet af disse 3 forskellige optællinger, som præsenteres herunder.

Figur 1. Tyndakset Gøgeurt på Klokkerhøj, 2007.

Antal blomstrende Tyndakset Gøgeurt på Klokkerhøj

TG er en iøjnefaldende orkidé, som ret let kan optælles, når den blomstrer. En gåtur på overdrevet, hvor man optæller alle de blomstrende aks, giver et fornuftigt tal for, hvor mange orkidéer, der er på overdrevet. Tallet vil dog altid være mindre end det antal, som der faktisk er. Nogle overses, man ser ikke de TG, som er afbidte eller de, som blomstrer senere end hovedparten. Alligevel er tallene fra år til år sammenlignelige, i hvert fald hvis optælleren er den samme. Resultatet af optællingerne ses af figur 2.

Bilag 6: Tyndakset gøgeurt (*Orchis mascula*) ved Klokkehøj.
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen.

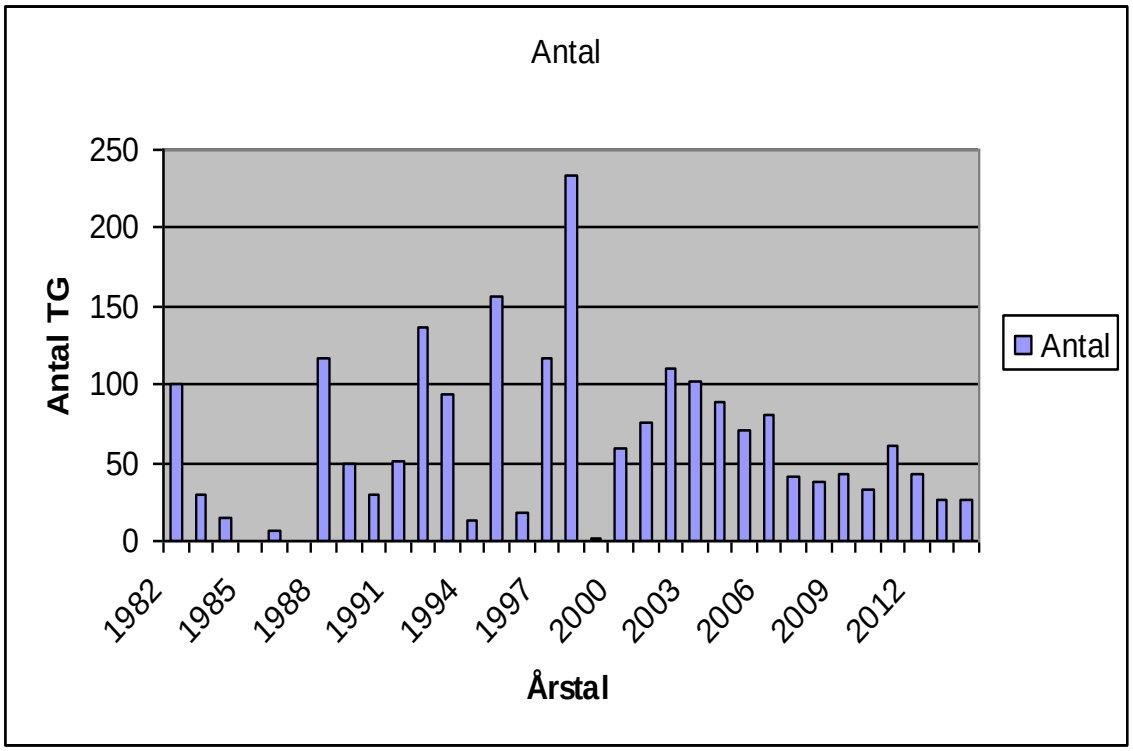

Figur 2. Antal blomstrende Tyndakset Gøgeurt på hele Klokkerhøj fra 1982 til 2014.

Bemærkninger til tallene: Nogle tal er ret usikre, især de fra 1982, 1983 og 1989. Der blev slet ikke talt op i 1985 og 1987, så antallet disse to år kendes ikke. I 1996 var græsningen både hård og meget tidlig, og TG var stort set ædt ved optællingen. I 1999 havde 9 store får græsset længe, og havde selektivt ædt gøgeurterne. Optælling måtte stort set opgives. Fra 2010 har der slet ikke været dyr på Klokkerhøj. Grunden til, at gøgeurterne ikke er skygget helt bort er, at vi hvert efterår har slået med le på udvalgte steder for at fjerne gammel vegetation.

I 1982 var Klokkerhøj temmelig tilgroet med krat. I 1983 blev krattet ryddet af Kommunen (unge arbejdsløse), og fra 1984 blev der sat kreaturer ud på bakken. Herefter kommer en lang periode indtil årtusindskiftet, hvor antallet af TG øges. Grunden til, at det ikke går hurtigere, må søges i gøgeurternes livscyklus.

Orkidéernes frø er meget små. For at frøene overhovedet kan spire, skal de danne makkerskab med en svamp. Den unge orkidé eksisterer nu under jorden uden klorofyl og er helt afhængig af den næring, svampen bidrager med. Det underjordiske stadium varer ifølge Wells (1981) normalt 4 år før det første grønne blad viser sig over jorden. Herefter går der igen nogle år før orkideen blomstrer, og ifølge Wells er det 6-8 år.

Det vil altså sige, at de gunstige forhold, som rydning i 1983 og afgræsningen i 1984 skulle give gøgeurterne, skulle give høje tal for blomstrende TG 10-12 år senere. Tallene er generelt også høje sidst i 1990'erne, dog forstyrret af hård græsning i 1996 og især i 1999.

Siden begyndelsen af det nye årtusind har græsningstrykket været for lille, eller det har været helt manglende (2003, 2010-2014). Træer og buske har spredt sig og vegetationen er blevet så tæt, at orkideerne skygges ihjel. De kan ikke rigtigt komme op gennem den tykke måtte af græs og store urter. Antallet af TG er faldet jævnt siden 2002, og at det ikke er gået værre skyldes

den selektive le-slåning.

Vejret har også en indflydelse på antallet af TG. Det ser ud til, at en mild vinter, et vådt forår og høje temperaturer i april-maj fremmer blomstringen.

Blomstrende og vegetative Tyndakset Gøgeurt på Klokkerhøj

I 1990 spurgte Bernt Løjtnant mig, om jeg ville deltage i et projekt, der gik ud på at opnå pålidelige tal for de forskellige danske orkidéers bestandstørrelser. Projektet var startet i 1987 og var iværksat af Skov- og Naturstyrelsen. I starten blev det styret af Bernt Løjtnant (Løjtnant, 1991). Sidenhen blev projektkoordinationen flyttet til Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) (Wind, 1997), som nu hedder Nationalt Center for Miljø og Energi (DCE). Projektet kører endnu og omfatter alle Danmarks 45 vildtlevende orkidéer, dvs. arter og underarter (Wind, 2014).

Projektet er at optælle en mindre del af bestanden, hvor både blomstrende og vegetative eksemplarer optælles grundigt. Prøvefladen på Klokkerhøj blev afmærket i 1990, og jeg har derefter optalt årligt. Jeg fik i de første år hjælp af Birger Prehn, og de sidste år har Carsten Clausen hjulpet med optællingen. En mindre del af prøvefeltet ses på figur 3.

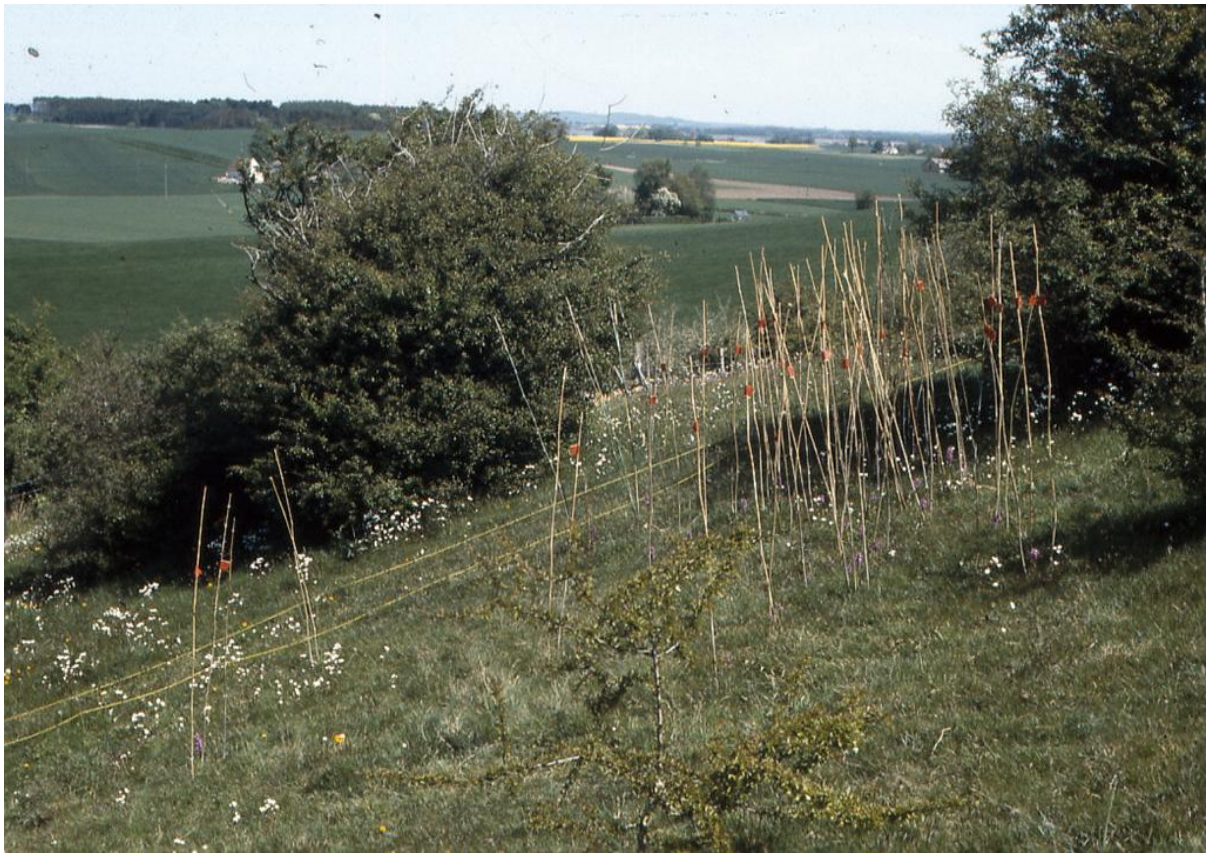

Figur 3. Optællingen på en del af prøvefladen er i fuld gang. Fra først i 1990'erne.

Bilag 6: Tyndakset gøgeurt (*Orchis mascula*) ved Klokkehøj.
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen.

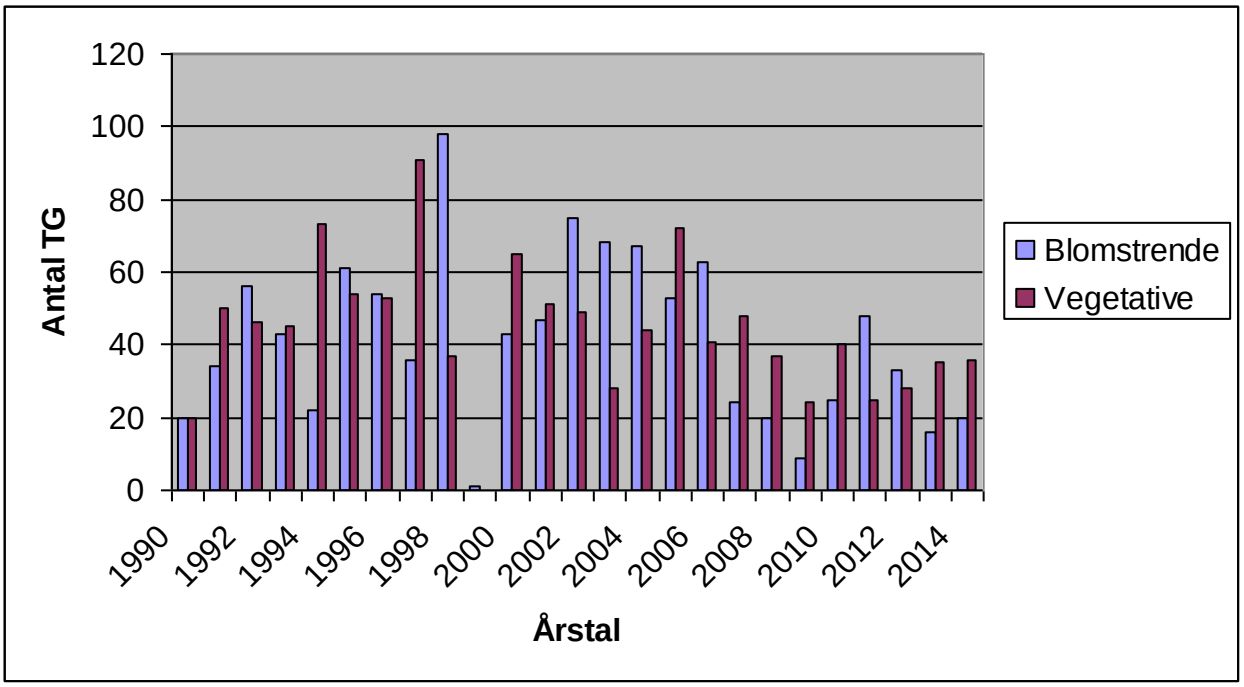

Figur 4. Blomstrende og vegetative Tyndakset Gøgeurt på prøvefladen, Klokkerhøj.

Optællingerne på prøvefladen viser i store træk det samme mønster som optællinger af blomstrende TG på hele Klokkerhøj, dvs. en stigning gennem 1990'erne og et fald gennem det nye årtusind. Men tallene her fra prøvefladen, figur 4, er mere nøjagtige. Desuden slår effekten af tilgroning og for lidt græsning ikke igennem med samme kraft, da vi har plejet de centrale dele af prøvefeltet. Plejen har også betydet, at af de i alt 27 blomstrende eksemplarer i 2014 fra hele bakken (figur 2), deraf stammer de 20 fra prøvefladen (figur 4).

Optælling af Tyndakset Gøgeurt på et 1 x 1 m kvadrat.

I 1997 markerede jeg et kvadrat på 1 x 1 m, indenfor hvilket det er muligt at genfinde gøgeurterne individuelt. Resultatet vises i figur 5.

I 1997 var der i alt 8 orkideer i feltet. Orkide nr. 1 levede i alt i 12 år og blomstrede alle årene undtagen i 1999, hvor den satte 4 blade uden at blomstre. Orkide nr. 2 havde flere skift mellem at være blomstrende og vegetativ, og den havde endda en periode på 2 år (2005 og 2006), hvor den kun var underjordisk. Således kan man på figuren se alle orkideernes livsforløb.

Det er oplagt, at man kan lære meget om TB's livsforløb ved sådanne forsøg. F.eks. står der i en berømt dansk orkidébog, at: ” … Tyndakset Gøgeurt dør ofte efter blomstringen” (Nilsson og Mossberg, 1977). Dette synes bestemt ikke at være tilfældet. Man kan se, at for de helt unge stadier er livet risikabelt. De ældste bliver ret gamle, f.eks. er orkidé nr. 4 hele 17 år før den dør, og lægger man hertil 6-8 år før den kom i blomst, har dette individ opnået en alder på mindst 23 år. Dertil kommer 4 år som underjordisk orkidé.

Forsøget er nok slut nu, idet der ingen orkidéer var at se i 2014. Også individerne i dette felt har lidt under den manglende græsning.

Bilag 6: Tyndakset gøgeurt (*Orchis mascula*) ved Klokkehøj.
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen.

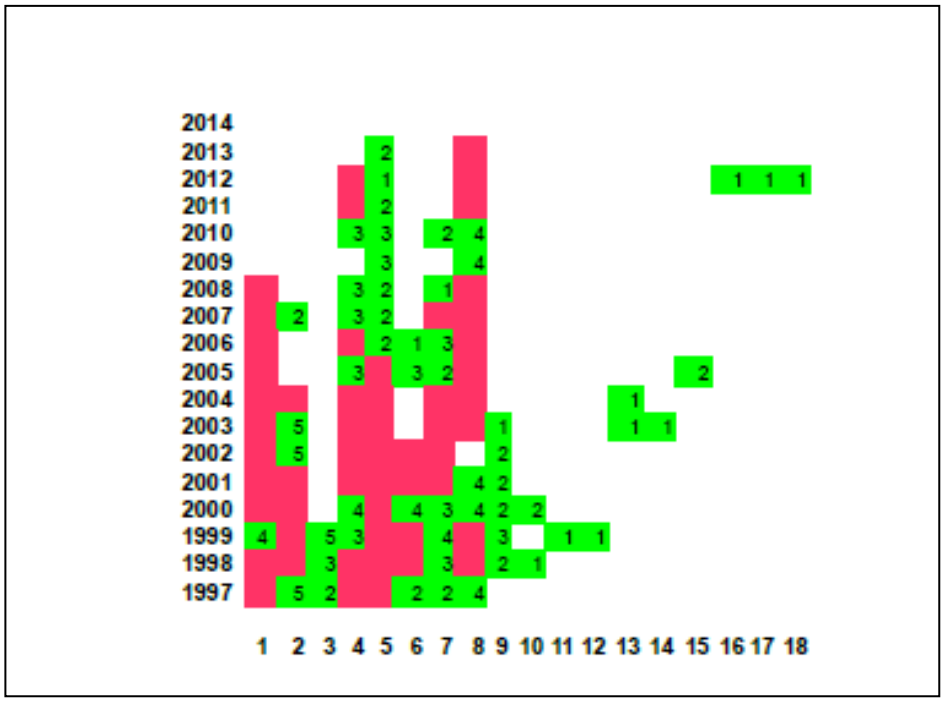

Figur 5. Individuelle optællinger af i alt 18 Tyndakset Gøgeurt på et 1x1 m^2 felt.
Rødt: Blomstrende TG. Grøn: Vegetative TG med antal blade angivet. Hvidt: Ingen TG.

Tak

Tak til Birger Prehn for hjælp med optællingerne i 1990'erne og tak til Carsten Clausen for hjælp med optælling og slåning i 2010'erne. Ikke mindst tak til Inga Tingager Kristensen og Børge Kristensen for at jeg i alle årene har måttet gå og tælle på deres vidunderlige bakke.

Litteratur

Løjtnant B 1991: Overvågning af orchidéer 1987-89. Flora og Fauna 97: 63-120.

Nilsson S og B Mossberg 1977: Nordens orkidéer. - Gyldendals grønne håndbøger. Det bemærkes, at B Løjtnant har dom for at have skrevet teksten til denne bog.

Wells T C E 1981: Population ecology of terrestrial orchids, I: H Synge 1981 (ed): The Biological Aspects og Rare Plant Conservation. - John Wiley & Sons.

Wind P 1997: Overvågning af danske orkidéer 1987-1995. Flora og Fauna 103: 49-71.

Wind P 2014: Overvågning af danske orkidéer. Aktuelt om orkidéovervågningen nr. 21 maj 2014. - Bioscience Kalø, Århus Universitet.

Bilag 7: Artsliste for Rakkerbanke.
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen og Carsten Clausen, perioden 2010-2014.

Aften-Pragtstjerne
Ager-Padderok
Ager-Snerle
Ager-Stedmoder
Ager-Tidsel
Ager-Vejbred
Alm. Blæresmælde
Alm. Brandbæger
Alm Kællingetand
Alm. Kvik
Alm. Agermåne
Alm. Gåsemad
Alm. Hulsvøb
Alm. Hundegræs
Alm. Hvene
Alm. Hønsetarm
Alm. Katost
Alm. Knopurt
Alm. Mælkeurt
Alm. Røllike
Alm. Syre
Bakke-Svingel
Bellis
Bitter Bakkestjerne
Bleggul Snerre
Blåhat
Blød Hejre
Burre-Snerre
Cikorie
Dunet Dueurt
Døvnælde
Eng-Brandbæger
Eng-Gedeskæg
Eng-Rapgræs
Filtet Burre
Filtet Hønsetarm
Fløjlsgræs
Følfod
Glat Dueurt
Glat Ærenpris
Glat Vejbred
Gold Hejre
Grå Bynke
Græsbladet Fladstjerne
Gul Fladbælg
Gul Kløver
Gul Snerre
Gærde-Kartebolle
Håret Star
Horse-Tidsel
Humle-Sneglebælg
Hvid Kløver
Hvid Okseøje
Hvid Snerre
Hvid Stenkløver
Hvid Stenurt
Hyrdetaske
Høst-Borst
Kanadisk Gyldenris
Knold-Ranunkel
Knold-Rottehale
Knoldet Mjødurt
Korsknap
Kruset Skræppe
Kruset Tidsel
Krybende Potentil
Kæmpe-Bjørneklo
Kæmpe-Valmue
Lancet-Vejbred
Lav Ranunkel
Lodden Dueurt
Lucerne
Læge-Jordrøg
Læge-Oksetunge
Løgkarse
Mark-Forglemmigej
Mark-Stenkløver
Merian
Muse-Vikke
Opret Hønsetarm
Pastinak
Pile-Alant
Prikbladet Perikon
Raps
Rejnfan
Rød Svingel
Rød Tandbæger
Rød Tvetand + Hvid
Rødkløver
Sildig Gyldenris
Skive-Kamille
Skvalderkål
Skærm-Vortemælk
Slangehoved
Smalbladet Høgeurt
Smalbladet Vikke
Spidskapslet Star
Stor Knopurt
Stor Nælde
Stortoppet Hvene
Sød Astragel
Sølv-Potentil
Tagrør
Tofrøet Vikke
Tårnurt
Vellugtende Gulaks
Vild Gulerod
Vild Kørvel
Vår-Gæslingeblomst

Træer og buske
Ahorn
Alm. Hyld
Alm. Liguster
Alm. Vedbend
Benved
Brombær
Engriflet Tjørn
Glat Hunderose
Guldregn
Havtorn
Korbær
Kræge?
Rynket Rose
Rød Snebær
Selje-Røn

Valnød

Bilag 7: Artsliste for Rakkerbanke.
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen og Carsten Clausen, perioden 2010-2014.

Særlige værdifulde overdrevsarter:

Alm. Kællingetand *	Blåhat *	Muse-Vikke *
Knold-Ranunkel *	Græsbladet Fladstjerne *	**Smalbladet Høgeurt ***
Alm. Knopurt *	Knold-Rottehale *	Stor Knopurt *
Alm. Mælkeurt **	Knoldet Mjødurt **	Vellugtende Gulaks *
Bakke-Svingel *	Merian **	

Tabel 1. Udvalgte arter fra tabel 1. *= Positivart, **: Særlig værdifuld positivart, indikatorarter er fremhævet, ifølge Naturstyrelsens feltskema til overdrev.

Asfalteret vej og en hustomt
Helt mod øst er der et stykke asfalteret vej, en ryddeplads, hvor der tidligere har ligget et hus, og et vandhul.

Asfaltvejen er kranset af en bevoksning af Hvid Stenurt, som strækker sig ud på vejen sammen med lidt Vedbend. Vandhullet er næsten dækket af Bredbladet Dunhammer, og der er smidt lidt affald i vandhullet (plasticskraldespand, trætromler, m.v.). Der er også lidt Alm. Sumpstrå i kanten af vandhullet. Rundt om vandhullet er der krat af bl.a. Grå-Pil.

Tomten, hvor huset lå, er ret sandet. Der er et indslag af haveplanter på tomten (Blå Iris, Tulipan, Lathyrus mv), og i kanten af tomten er der træer

Ager-Tidsel	Bidende Ranunkel	Fløjlsgræs
Ager-Snerle	Bidende Stenurt	Følfod
Akeleje	Bleggul Snerre	Glat Vejbred
Alm. Blæresmælde	Blå Iris sp.	Gold Hejre
Alm. Fjerbusk (have)	Blåkant (*Nepeta faassenii*)	Grå-Bynke
Alm. Fuglegræs	Blød Hejre	Gyldenris sp.
Alm. Gederams	Blød Storkenæb	Himmelblå Skilla
Alm Gærde-Valmue	Bredbladet Dunhammer	Horse-Tidsel
Alm. Haremad	Butbladet Skræppe	Humle-Sneglebælg
Alm. Hønsetarm	Burre sp.	Hyrdetaske
Alm. Hulsvøb	Cikorie	Hvid Okseøje
Alm. Hundegræs	Draphavre	Hvid Snerre
Alm. Hvene	Dunet Dueurt	Hvid Stenkløver
Alm. Katost	Døvnælde	Hvid Stenurt
Alm. Kongepen	Eng-Brandbæger	Horse-Tidsel
Alm. Kællingetand	Eng-Forglemmigej	Høst-Borst
Alm. Kvik	Eng-Gedeskæg	Håret Star
Alm. Rajgræs	Eng-Rapgræs	Kanadisk Bakkestjerne
Alm. Rapgræs	Enårig Rapgræs	Kløftet Storkenæb
Alm. Rundbælg	Erantis	Korn-Valmue
Alm. Røllike	Feber-Nellikerod	Knold-Ranunkel
Alm. Sumpstrå	Femhannet Hønsetarm	Knold-Rottehale
Alm. Vorterod	Filtet Hønsetarm	Kruset Skræppe
Asters sp.	Ensidig Klokke	Krybende Potentil

Bilag 7: Artsliste for Rakkerbanke.
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen og Carsten Clausen, perioden 2010-2014.

Kugle-Museurt
Læge-Oksetunge
Lancet-Vejbred
Lathyrus
Lucerne
Lugtløs Kamille
Mælkebøtte sp.
Matrem
Marts-Viol
Musevikke
Prikbladet Perikum
Pyrenæisk Storkenæb
Påskelilje
Rank Vejsennep
Rank Vinterkarse
Rejnfan
Ru Svinemælk
Rød Svingel
Rød Sporebaldrian
Rød Tandbæger
Rød Tvetand
Rundbælg
Sct. Hansurt sp.
Skive-Kamille
Skvalderkål
Slangehoved
Smalbladet Høgeurt
Spansk Klokkeskilla
Stinkende Storkenæb
Storkronet Ærenpris
Tag-Hejre
Tofrøet Vikke
Tulipan sp.
Tusindfryd
Uldbladet Kongelys
Vedbend-Ærenpris
Vild Gulerod
Vild Kørvel
Vår-Brandbæger
Vår-Gæslingeblomst

Træer og buske
Alm. Hyld
Alm. Liguster
Alm. Røn
Alm. Vedbend
Alm. Æbelrose
Dun-Birk
Fugle-Kirsebær
Gyvel
Hassel
Heste-Kastanie
Navr
Nobilis
Rødgran
Rynket Rose
Skov-Elm
Syren
Valnød
Vorte-Birk
Æble sp.

Insekter
Græsrandøje
Seksplettet Køllesværmer
Stor Bredpande

§3 Besigtigelse

Stamdata

Ansvarlig myndighed		Kalundborg Kommune
Sted	Navn	634 - gravhøj n. for holbækvej
	Nummer	657651
	Objekt_Id	cd618f50-5378-11e2-9968-00155d01e765
Dato		27-09-2010

Basisregistreringer

	Naturtype	Arealandel i pct.
Hovednaturtype	Overdrev	100
Aktuel undertype	Kalkoverdrev	100
Tilstandsvurderes efter	Kalkoverdrev	100

Naturtilstand	Parameter	Enhed	Værdi

Afgræsning og drift	Arealandel med græsning/høslæt	5) 75-100%
	Arealandel med tydelige påvirkninger af landbrugsdrift	3) 10-25%
Dokumentationsfelt		
Drift/pleje		
Hydrologi og kystsikring		
Info		
Naturtypekarakteristiske strukturer (Overdrev)		
Vegetationsstruktur		

Arter på hele arealet

Dansk navn (34 arter)	Videnskabeligt navn	Hyppighed
ager-tidsel	Cirsium arvense	
almindelig hundegræs	Dactylis glomerata ssp. glomerata	
almindelig hvene	Agrostis capillaris	

almindelig hyld	Sambucus nigra	
almindelig røllike	Achillea millefolium	
almindelig røn	Sorbus aucuparia	
almindelig syre	Rumex acetosa	
bladmos	Bryopsida	
blåhat	Knautia arvensis	
draphavre	Arrhenatherum elatius	
éngriflet hvidtjørn	Crataegus monogyna	
gederams	Epilobium angustifolium	
glat hunde-rose	Rosa canina ssp. canina	
gulerod	Daucus carota	
håret høgeurt	Pilosella officinarum	
hindbær	Rubus idaeus	
humle-sneglebælg	Medicago lupulina	
hvid snerre	Galium mollugo	
korbær	Rubus caesius	
lancet-vejbred	Plantago lanceolata	
lav (ikke bæger- eller rensdyrlaver)	Lichenes sp. (eksl. Cladonia sp., s.l.)	
liden klokke	Campanula rotundifolia	
prikbladet perikon	Hypericum perforatum	
rød svingel	Festuca rubra	
rødknæ	Rumex acetosella	
roseslægten	Rosa	
selje-røn	Sorbus intermedia	
skov-elm	Ulmus glabra	
slåen	Prunus spinosa	
sølv-potentil	Potentilla argentea	
stor knopurt	Centaurea scabiosa	
tjærenellike	Viscaria vulgaris	
vild kørvel	Anthriscus sylvestris	
violslægten	Viola	

Arter i dokumentationsfelt

Dansk navn (0 arter)	Videnskabeligt navn

Bilag 9: Artsliste for delområde 2
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen og Carsten Clausen, perioden 2010-2014.

Aften-Pragtstjerne

Ager-Padderok

Ager-Snerle

Ager-Tidsel

Alm. Bjørneklo

Alm. Fredløs

Alm. Fuglegræs

Alm. Gederams

Alm. Gærde-Valmue

Alm. Gærde-Vikke

Alm. Gåsepotentil

Alm. Hanekro

Alm. Haremad

Alm. Hulsvøb

Alm. Hundegræs

Alm. Hønsetarm

Alm. Kvik

Alm. Kællingetand

Alm. Mangeløv

Alm. Mjødurt

Alm. Rajgræs

Alm. Rapgræs

Alm. Røllike

Alm. Sumpstrå

Alm. Svinemælk

Alm. Syre

Alm. Vej-pileurt

Alm. Vorterod

Asparges

Bidende Ranunkel

Bittersød Natskygge

Bleg Pileurt

Blød Storkenæb

Bredbladet Dunhammer

Burre-Snerre

Cikorie

Draphavre

Dunet Dueurt

Dynd-Padderok

Eng-Forglemmigej

Eng-Gedeskæg

Eng-Rottehale

Eng-Rævehale

Enårig Rapgræs

Feber-Nellikerod

Filtet Burre

Fløjlsgræs

Foder-Kulsukker

Glanskapslet Siv

Glat Dueurt

Glat Vejbred

Gråbynke

Gyldenris sp.

Hamp-Hanekro

Horse-Tidsel

Humle-Sneglebælg

Hvid Kløver

Hvid Snerre

Hvidmelet Gåsefod

Hyrdetaske

Høj Stenkløver

Høj Sødgræs

Høst-Borst

Håret Star

Judaspenge

Kantet Perikon

Kattehale

Kildemos

Knoldet Brunrod

Knold-Rottehale

Knop-Siv

Knæbøjet Rævehale

Korn-Valmue

Krans-Mynte

Kruset Skræppe

Bilag 9: Artsliste for delområde 2
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen og Carsten Clausen, perioden 2010-2014.

Krybende Potentil
Krybhvene
Kulsukker (tjek)
Kæmpe-Bjørneklo
Kær-Snerre
Kål-Tidsel
Lancet-Vejbred
Lav Ranunkel
Lodden Dueurt
Lugtløs Kamille
Løgkarse
Manna-Sødgræs
Mark-Forglemmigej
Mose-Bunke
Muse-Vikke
Mælkebøtte sp.
Pindsvineknop sp.
Prikbladet Perikon
Pyrenæisk Storkenæb
Rank Vejsennep
Rejnfan
Ru Kulsukker
Ru Svinemælk
Rød Arve
Rød Svingel
Rød Tandbæger
Rød Tvetand
Rørgræs
Skive-Kamille
Skov-Galtetand
Skvalderkål
Skærm-Vortemælk
Smalbladet Dunhammer
Smalbladet-Mangeløv
Smalbladet-Vikke
Storkronet-Ærenpris
Stor Fladstjerne
Stor Konval
Stor Nælde
Strand-Kogleaks
Strand-Svingel
Sumpkarse
Svine-Mælde
Svømmende Vandaks
Sværtevæld
Sylt-Star
Tofrøet-Vikke
Tudse-Siv
Tusindfryd
Tusindstråle
Vand-Mynte
Vand-Pileurt
Vejbred-Skeblad
Vild Gulerod
Vild Kørvel
Vår-Gæslingeblomst

Træer og buske

Ahorn
Alm. Hyld
Alm. Hæg
Alm. Tjørn
Ask
Balsam-Poppel
Benved
Brombær
Bånd-Pil
Dun-Birk
Glat Hunde-Rose
Gråpil
Hassel
Kræge
Lancet-Pil
Landevejs-Poppel
Lådden-Pil
Pommersk-Pil

Bilag 9: Artsliste for delområde 2
Udarbejdet af DN Kalundborg ved Hans Guldager Christensen og Carsten Clausen, perioden 2010-2014.

Purpur-Pil	**Fugle**	**Insekter**
Pyramide-Poppel	**B**lishøne	**E**ngrandøje
Ribs	**G**ransanger	**G**rønåret Kålsommerfugl
Rødeg	Gråstrubet Lappedykker	Græsrandøje
Slåen	Gulspurv	**M**oskusbuk
Skov-Elm	Gærdesmutte	**S**tor Kålsommerfugl
Skov-Æble	**H**usskade	
Spidsløn	**L**andsvale	
Valnød	**S**kovskade	
Vorte-Birk	Solsort	
Øret-Pil	Spurvehøg	

KALUNDBORG KOMMUNE

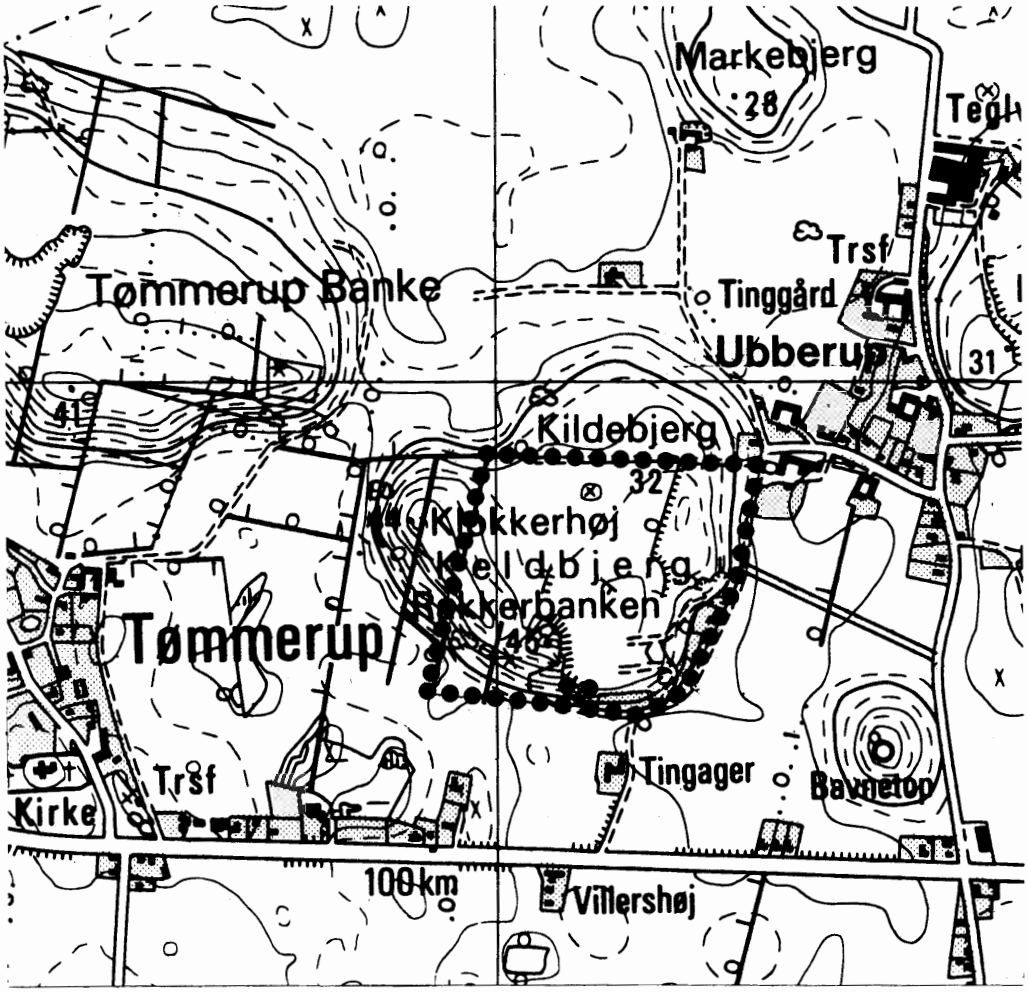

LOKALPLAN NR. 70

FOR ET OMRÅDE

VED UBBERUP

KALUNDBORG KOMMUNE

KALUNDBORG BYRÅD, den 17. maj 1977

LOKALPLAN NR. 70 FOR ET OMRÅDE VED UBBERUP.

I henhold til Kommuneplanloven (lov nr. 287 af 26. juni 1976) fastsættes følgende bestemmelser for det i § 2 nævnte område:

§ 1 - Lokalplanens formål.

Lokalplanens formål er at reservere de til anlæg af en kontrolleret losseplads med tilhørende adgangsvej m.v. nødvendige arealer, at fastlægge disse arealers anvendelse til offentligt grønt område, når benyttelsen til kontrolleret losseplads ophører.

§ 2 - Lokalplanens område.

Lokalplanen afgrænses som vist på det vedhæftede kortbilag nr. F-70-1 og omfatter følgende matrikelnumre:

38^{b}, 38^{g}, 38^{c}, 38^{d}, 38^{e}, 38^{f}, 38^{v}, 38^{t}, Ubberup by

samt dele af matrikelnumrene

7^{a}, 8^{a}, Ubberup by.

§ 3 - Arealernes anvendelse.

De af lokalplanen omfattede arealer udlægges til anvendelse til offentligt formål; anlæg af kontrolleret losseplads med tilhørende vejadgang, depotbygning, værksted, garage og bolig for opsynsmand m.v.

Når arealernes benyttelse til kontrolleret losseplads ophører, skal de derefter anvendes til offentligt grønt område.

Således vedtaget af Kalundborg byråd den 25.10.1977

P.b.v.

J. Hagemann-Petersen / A. Villadsen

Kontrolleret losseplads i Ubberup

(Keldbjerg - Rakkerbanke, lokalplan nr. 70)

Som et resultat af Kalundborg kommunes affaldsplanlægning, er der for et område ved Ubberup udarbejdet et projekt for en kontrolleret losseplads.

Placering:

Udvælgelsen af området ved Ubberup (Keldbjerg - Rakkerbanke) til anlæg af kontrolleret losseplads er hovedsagelig foretaget under hensyntagen til beskyttelse af grundvand (naturligt lerlag) samt landskabelige og fredningsmæssige forhold.

Der har således for Kalundborg byråd været af afgørende betydning, at man udover bortskaffelse af den løbende affaldsproduktion over en årrække også opnåede mulighed for at genskabe et gammelt bakkelandskab, hvorfra der tidligere har fundet grusindvinding sted.

Anlæg og drift:

Lossepladsen anlægges som vist på vedlagte kort og afgrænses i forhold til de tilstødende arealer. Den samlede opfyldningstid kan anslås til minimum 16 år.

Driften af den kontrollerede losseplads skal sikre, at affaldsbehandlingen sker på en måde, så lugt-, røg-og støjgener samt papirflugt og skadedyr undgås.

Til omkransning af deponiet etableres der allerede i etableringsfasen 2 - 5 m høje volde, hvis yderside følger konturerne for det retablerede landskab.

Der udlægges adgangsvej fra Tingvej til området, som vist på kortbilag, og langs nordsiden af denne etableres en ca. 1,5 m høj støjvold.

Støjvolden og deponivoldenes yderside belægges med muld og beplantes med træer og buskearter.

Der opsættes et 1,8 m højt dyrhegn langs områdets begrænsning.

Lossepladsen forsynes med modtagerplads til brug for private affaldsproducenter udenfor normal åbningstid.

Eksisterende bolig syd for tilkørselsvejen indrettes som bolig for "pladsmand", og der opføres desuden folkerums- og driftsbygninger.

Kontrol:

Der foretages løbende kontrol af skadedyrsforhold, støjgener, grundvands- og perkolatkvalitet i overensstemmelse med amtskommunens krav til etablering og drift af lossepladsen.

Endelig udformning:

Efter endelig opfyldning udlægges et ca. 0,80 m tykt muldlag, og området vil herefter fremtræde med en form meget nær den oprindelige. Der plantes buske og træer, og området vil fremover naturligt kunne anvendes til græsning af får eller kvæg.

Lokalplanens retsvirkning:

Efter byrådets endelige vedtagelse og offentliggørelse af lokalplanen udlægges området til offentligt formål. Der kan således efter kommuneplanloven § 34 foretages ekspropriation af private ejendomme eller rettigheder over ejendomme.

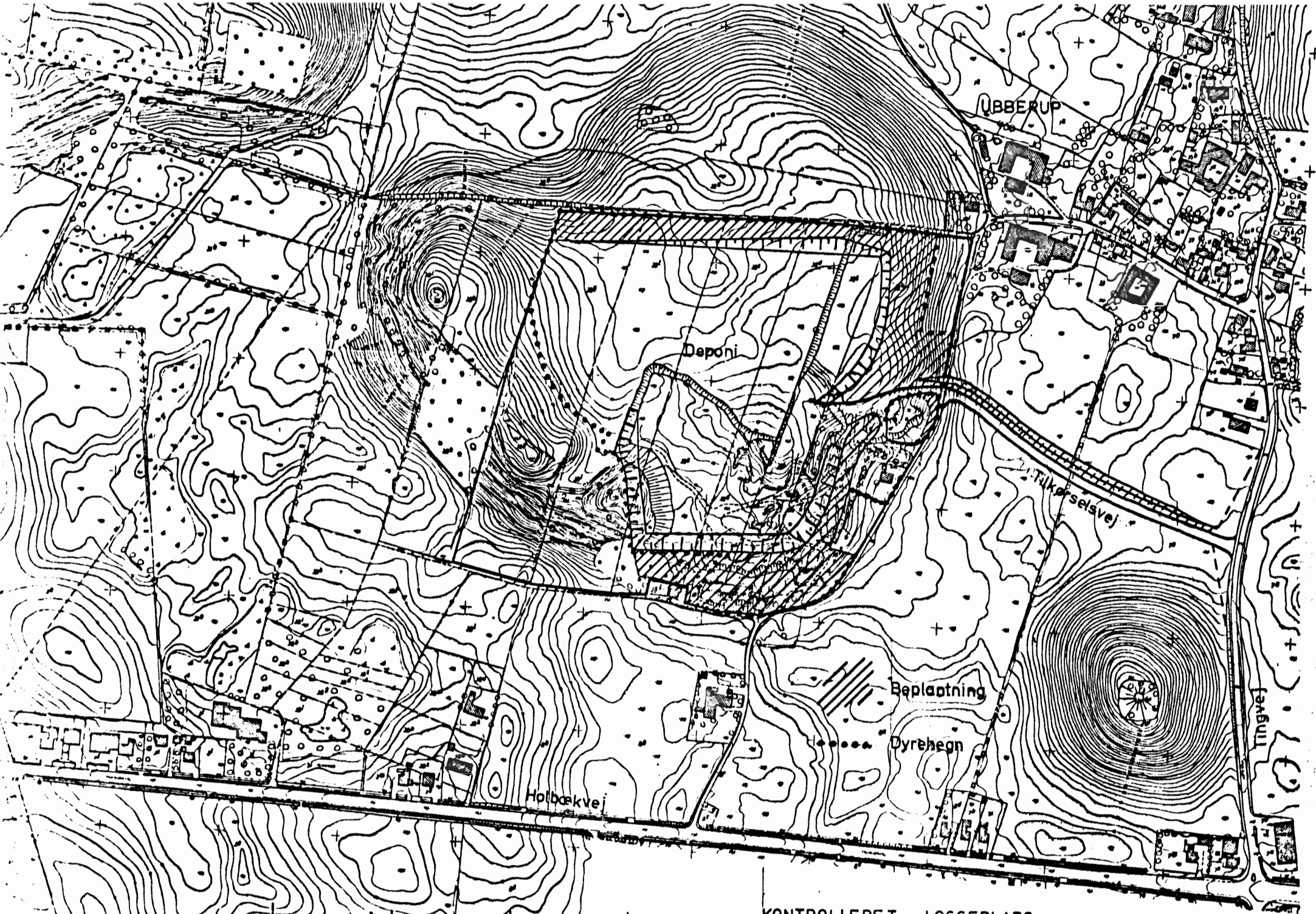

KONTROLLERET LOSSEPLADS
KELDBJERG – RAKKEBANKE

Maj 1977

Akt: Skab nr.
(udfyldes af dommerkontoret)

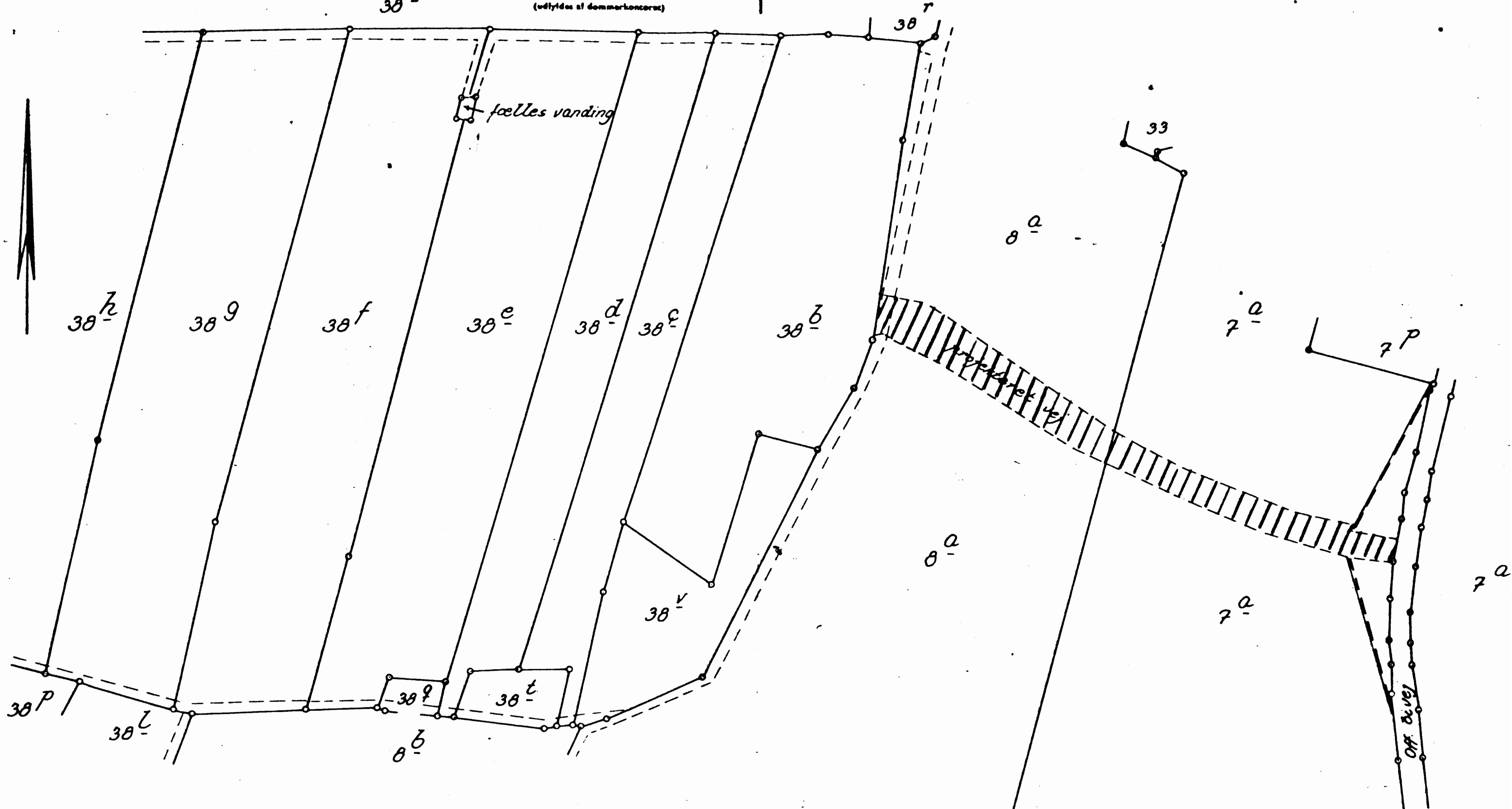

Terræn af
matr. nr. 7^a, 8^a, 38^b, 38^c, 38^d, 38^e, 38^f, 38^g, 38^t og 38^v,
Ubberup
under Kalundborg Jorder,
Vestsjællands Amt.

Udfærdiget i maj 1977 til brug ved tinglysning.

Landinspektør.

Stads- og Havneingeniøren i Kalundborg	Kalundborg, d. 17-5-77	Udført af Poul Erik Lar[illegible]
KONTROLLERET LOSSEPLADS UBBERUP		Mål
		Arkiv F-70-1

Målforhold 1:2000

At denne kort-genpart er nøjagtig genpart af det originale kort vedrørende ejendommen(e) mtr. nr. 7^a, 8^a, 38^b, 38^c, 38^d, 38^e, 38^f, 38^g, 38^t og 38^v, Ubberup under Kalundborg Jorder attesteres herved. Kalundborg d. 9. maj 1977. Navn:

Bestillings-formular Y-2 fløj

Jensen & Kjeldskov A/S

Fra kommuneplanen

Bilag 7

KALUNDBORG KOMMUNE

Titel	**Overdrevsbakkerne Rakkerbanken**
Tema **Sted** **Tid**	
Beskrivelse	Overdrevsbakker med gammelt rettersted for Ars herred. I 1800-tallet fremstod bakkerne åbne, uden træer og buske.
Bærende elementer	• Bankernes åben overdrevspræg
Eksisterende bevaringstiltag	*Udpluk af planer og beskyttelser:* • Lokalplan nr. 5.1-1—For et fritidsområde ved Spangsbro • Lokalplan nr. 70—For et område ved Ubberup • § 3 beskyttede naturtyper (overdrev, vandhul og eng) i den øst- og vestlige del af kulturmiljøet • Mange beskyttede sten- og jorddiger

Sårbarhed/ Trusler	*Følgende aktiviteter kan påvirke kulturmiljøets integritet og oplevelsesværdi negativt:* • Byggeri og anlæg • Opdyrkning eller tilplantning samt tilgroning på grund af fro lavt græsningstryk • Råstofgravning
Kort 1. Tallene på kortet viser billedernes numre.	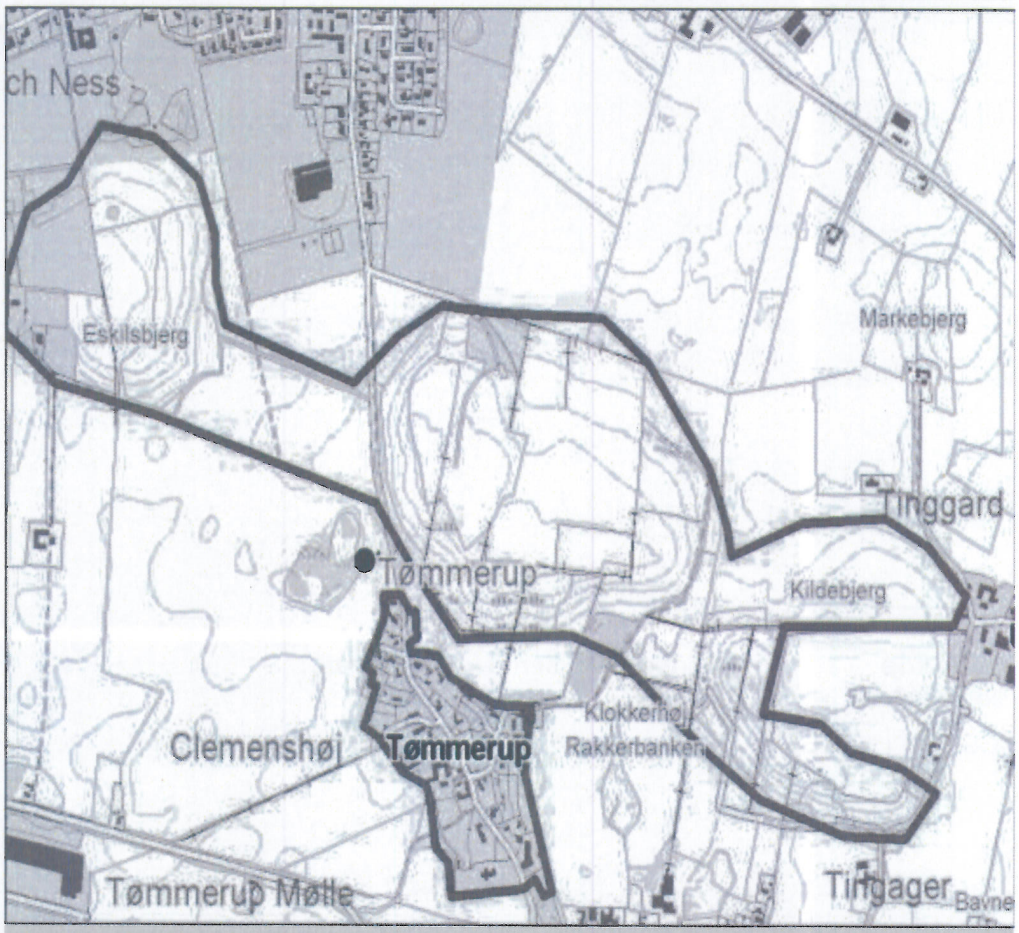

Billede 1.

Den mellemste del af overdrevsbakkerne, Tømmerup Banke, nord for Tømmerup, Rakkerbanken og Klokkerhøj i baggrunden mod øst, fra vest.